

Brüssel, 21. märts 2022
(OR. en)

7371/22

COPS 130	PROCIV 36
POLMIL 72	ESPACE 27
EUMC 95	POLMAR 26
CSDP/PSDC 155	MARE 24
CFSP/PESC 394	COMAR 23
CIVCOM 50	COMPET 165
RELEX 373	IND 77
JAI 371	RECH 144
HYBRID 27	COTER 79
DISINFO 24	POLGEN 41
CYBER 87	CSC 111

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegiline kompass Euroopa Liidule, kes kaitseb oma kodanikke, väärtusi ja huve ning toetab rahvusvahelist rahu ja julgeolekut

Delegatsioonidele edastatakse lisas „Julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegiline kompass Euroopa Liidule, kes kaitseb oma kodanikke, väärtusi ja huve ning toetab rahvusvahelist rahu ja julgeolekut“, mille nõukogu kiitis heaks oma 21. märtsi 2022. aasta istungil.

Julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegiline kompass

Euroopa Liidule, kes kaitseb oma kodanikke, väärtusi ja huve ning toetab rahvusvahelist rahu ja julgeolekut

KOKKUVÕTE

Venemaa provotseerimata ja põhjendamatu Ukraina-vastase agressiooni kujul Euroopasse naasnud sõda ning suured geopoliitilised muutused esitavad väljakutse meie suutlikkusele edendada oma visiooni ja kaitsta oma huve. Me elame strateegilise konkurentsi ja keerukate julgeolekuohtude ajastul. Näeme, et konfliktid, vägede koondamine, agressioonid ja ebastabiilsuse allikad meie naabruses ja kaugemal suurenevad, tuues kaasa tõsiseid inimkannatusi ja sundrännet. Hübriidohud kasvavad nii sageduse kui ka mõju poolest. Omavaheline seotus tekitab üha rohkem konflikte ning pehmet jõudu on hakatud kasutama relvana: vaktsiinidest ning andme- ja tehnoloogiastandarditest on kõigist saanud poliitilise konkurentsi vahendid. Juurdepääs avamerele, avakosmosele ja digikeskkonnale tekitab üha enam vaidlusi. Seisame silmitsi sagenevate majandusliku ja energialase survestamise katsetega. Lisaks süvendab konflikte ja ebastabiilsust sageli ohtusid mitmekordistav kliimamuutuste mõju.

Euroopa Liit on ühtsem kui kunagi varem. Oleme pühendunud Euroopa julgeolekukorra kaitsmisele. Suveräänsust, territoriaalset terviklikkust ja sõltumatust rahvusvaheliselt tunnustatud piirides tuleb täielikult austada. Toetades Ukrainat Venemaa sõjalise agressiooniga toimetulekul, näitame koos oma partneritega enneolematut otsustavust taastada rahu Euroopas. Tugevam ja võimekam EL julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas annab positiivse panuse ülemaailmsesse ja Atlandi-ülesesse julgeolekusse ja on täienduseks NATO-le, mis jääb oma liikmete kollektiivkaitse aluseks. Atlandi-ülesed suhted ning ELi ja NATO koostöö, austades täielikult aluslepingutes sätestatud põhimõtteid ning Euroopa Ülemkogu poolt kokku lepitud põhimõtteid, sealhulgas kaasavuse, vastastikkuse ja ELi otsustusprotsessi sõltumatuse põhimõtteid, on meie üldise julgeoleku võti. EL kinnitab taas oma kavatsust suurendada globaalse reeglitel põhineva korra toetamist, mille keskmes on Ühinenud Rahvaste Organisatsioon. Samuti tugevdab EL oma strateegilist partnerlust NATOga ning suurendab koostööd piirkondlike partneritega, sealhulgas OSCE, Aafrika Liidu ja ASEANiga.

Seda enam nõuab praegune vaenulikum julgeolekukeskkond meilt radikaalset hüpet edasi, tegutsemisvõime ja -tahte suurendamist, kerksuse tugevdamist ning solidaarsuse ja vastastikkuse abi tagamist. Liikmesriikide vahelist solidaarsust on kajastatud Euroopa Liidu lepingu artikli 42 lõikes 7. EL peab ühiste jõupingutuste ja investeeringute kaudu suurendama oma kohalolekut, tõhusust ja nähtavust oma naabruses ning ülemaailmsel areenil. Üheskoos saame aidata kujundada ülemaailmset tulevikku, järgides strateegilist tegevussuunda. Me peame tegutsema tugeva ja sidusa poliitilise osalejana, et kaitsta meie demokraatia aluseks olevaid väärtusi ja põhimõtteid, võtta suurem vastutus Euroopa ja selle kodanike julgeoleku eest ning toetada koos partneritega rahvusvahelist rahu ja julgeolekut ning samuti inimeste turvalisust, tunnustades samas teatavate liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitika eripära.

Strateegiline kompass tähistab meie julgeoleku- ja kaitseküsimuste tegevuskava kõrgeid eesmärke ning selles:

1. antakse **ühine hinnang meie strateegilisele keskkonnale**, meie ees seisvatele ohtudele ja väljakutsetele ning nende mõjule ELis;
2. luuakse juba rakendatavate julgeoleku- ja kaitsevaldkonna meetmete vallas **suurem sidusus ja ühine eesmärgitunne**;
3. luuakse **uusi viise ja vahendeid**, et parandada meie kollektiivset võimet kaitsta oma kodanike ja liidu julgeolekut;
4. määratakse kindlaks **selged eesmärgid ja vahe-eesmärgid** edusammude mõõtmiseks.

Selleks kohustume võtma nelja töösuuna raames järgmisi konkreetseid prioriteetseid meetmeid:

TEGUTSEMINE

Peame suutma **tegutseda kiiresti ja jõuliselt** iga kord, kui puhkeb kriis, võimaluse korral koos partneritega ja vajaduse korral üksi. Selleks teeme järgmist:

1. **tõhustame ÜJKP tsiviil- ja sõjalisi missioone ja operatsioone**, andes neile jõulisemad ja paindlikumad volitused, edendades **kiiret ja paindlikumat otsustusprotsessi** ning tagades suurema **rahalise solidaarsuse**, edendades samal ajal ka tihedat koostööd Euroopa juhitavate vajaduspõhiste missioonide ja operatsioonidega. Tugevdame oma **ÜJKP tsiviiltegevust** uue kokkuleppe kaudu, mis võimaldab kiiremat siirmist ka keerulises keskkonnas;
2. arendame välja **ELi kiirsiirmisvõime**, mis võimaldab eri liiki kriiside jaoks kiiresti siirda kuni 5000 sõjaväelast tõrjuvasse keskkonda;
3. tugevdame oma **juhtimisstruktuure**, eelkõige sõjaliste missioonide plaanimise ja juhtimise teenistust, ning suurendame oma valmisolekut ja koostööd **sõjaväelise liikuvuse** suurendamise **korrapäraste lahinguõppuste** kaudu, eelkõige kiirsiirmisvõime osas.

TURVALISUSE JA JULGEOLEKU TAGAMINE

Peame **suurendama oma võimet ennetada ohte**, tagada **turvaline juurdepääs** strateegilistele valdkondadele ja **kaitsta oma kodanikke**. Selleks teeme järgmist:

4. suurendame oma **luurevõimet**, näiteks ELi ühtse luureandmete analüüsivõime (SIAC) raamistikku, et parandada olukorrateadlikkust ja strateegilist prognoosi;
5. loome **ELi hübriidmeetmete kogumi**, mis koondab erinevaid vahendeid mitmesuguste hübriidohtude avastamiseks ja neile reageerimiseks. Sellega seoses töötame välja spetsiaalsed vahendid, et käsitleda **välisriigist lähtuvat infoga manipuleerimist ja sekkumist**;
6. arendame edasi **ELi küberkaitsepoliitikat**, et olla küberrünneteks paremini ette valmistatud ja neile paremini reageerida; tugevdame oma tegevust merenduse, õhuruumi ja kosmose valdkonnas, eelkõige **laiendades koordineeritud merelist kohalolekut** muudele valdkondadele, alustades India ja Vaikse ookeani piirkonnast, ning töötades välja **ELi kosmosestrateegia julgeoleku ja kaitse valdkonnas**.

INVESTEERIMINE

Peame investeerima rohkem ja targemini **võimetesse** ja **innovatiivsetesse tehnoloogiatesse**, täitma strateegilised lüngad ning **vähendama tehnoloogilist ja tööstuslikku sõltuvust**. Selleks teeme järgmist:

7. **teeme suuremaid ja targemaid kulutusi kaitsevaldkonnas ja parandame oma võimete arendamist ja planeerimist**, et tulla paremini toime operatiivolukorraga ning uute ohtude ja väljakutsetega;
8. otsime ühiseid lahendusi, et arendada välja meie missioonide ja operatsioonide jaoks vajalikud **strateegilised võimaldid**, samuti **järgmise põlvkonna võimed kõigis operatsioonide valdkondades**, nagu tiptasemel mereplatvormid, tuleviku lahingulennukid, kosmosepõhised võimed ja lahingutankid;
9. kasutame täielikult ära alalist struktureeritud koostööd ja Euroopa Kaitsefondi, et ühiselt arendada **tiptasemel sõjalisi võimeid** ja investeerida **kaitsealasesse tehnilisse innovatsiooni**, ning loome Euroopa Kaitseagentuuri raames uue **kaitsevaldkonna innovatsioonikeskuse**.

PARTNERLUSTE LOOMINE

Peame tugevdama **koostööd partneritega** tegelemaks ühiste ohtude ja probleemidega. Selleks teeme järgmist:

10. **tugevdame strateegilisi partnerlusi** NATO ja ÜROga struktureeritumate poliitiliste dialoogide ning operatiiv- ja temaatilise koostöö kaudu. Samuti suurendame koostööd **piirkondlike partneritega**, sealhulgas OSCE, Aafrika Liidu ja ASEANiga;
11. edendame koostööd **kahepoolsete partneritega**, kellel on samad väärtused ja huvid, nagu Ameerika Ühendriigid, Norra, Kanada, Ühendkuningriik ja Jaapan. Arendame **kohandatud partnerlusi** Lääne-Balkanil, ida- ja lõunanaabruses, Aafrikas, Aasias ja Lääne-Ameerikas;
12. töötame välja **ELi julgeoleku- ja kaitsepartnerluse foorumi**, et teha partneritega tihedamat ja tõhusamat koostööd ühiste probleemide käsitlemiseks.

Seepärast esitatakse käesolevas strateegilises kompassis ambitsioonikas, kuid saavutatav kava meie **julgeoleku- ja kaitsepoliitika tugevdamiseks** 2030. aastaks. ELi julgeolekule ja kaitsele uue hoo andmine on hädavajalik: vaenulikum keskkond ja laiemad geopoliitilised suundumused nõuavad, et EL võtaks enda julgeoleku eest suurema vastutuse.

SISSEJUHATUS

Me võtame selle strateegilise kompassi vastu ajal, mil näeme **sõja naasmist Euroopasse**. Möödunud seitsmel kümnendil on ELil olnud oluline roll meie maailmajao stabiilsuses, Euroopa huvide ja väärtuste levitamisel ning rahu ja julgeoleku tagamisel kogu maailmas. 27 liikmesriigi ja 450 miljoni kodanikuga on meie liit endiselt maailma suurim ühtne turg, paljude, eelkõige meie naabruses olevate riikide jaoks kõige olulisem kaubandus- ja investeerimispartner, ning suurim arenguabi allikas. EL on normide kehtestaja ja olnud järjepidev juht, kes investeerib tõhusatesse mitmepoolsetesse lahendustesse. Kriisiohjemiesisioonide ja -operatsioonidega kolmel kontinendil oleme näidanud, et oleme valmis võtma rahuga seotud riske ja täitma ülemaailmse julgeolekualaseid kohustusi.

Venemaa agressioonisõda kujutab endast tektoonilist nihet Euroopa ajaloos. EL on ühtsem kui kunagi varem, seistes silmitsi Venemaa provotseerimata ja põhjendamatu Ukraina-vastase sõjalise agressiooniga, mis rikub rängalt rahvusvahelist õigust ja ÜRO põhikirja põhimõtteid ning õõnestab Euroopa ja ülemaailmset julgeolekut ja stabiilsust. Me näitame **enneolematut otsustavust järgida ÜRO põhikirja põhimõtteid ja taastada koos oma partneritega rahu Euroopas**. Tugevam ja võimekam EL julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas annab positiivse panuse ülemaailmsesse ja Atlandi-ülesesse julgeolekusse ja on täienduseks NATO-le, mis jääb oma liikmete kollektiivkaitse aluseks. Atlandi-ülesed suhted ning ELi ja NATO koostöö, austades täielikult aluslepingutes sätestatud põhimõtteid ning Euroopa Ülemkogu poolt kokku lepitud põhimõtteid, sealhulgas kaasavuse, vastastikkuse ja ELi otsustusprotsessi sõltumatuse põhimõtteid, on meie üldise julgeoleku võti. Liikmesriikide vahelist solidaarsust on kajastatud Euroopa Liidu lepingu artikli 42 lõikes 7. Üldisemalt kinnitab EL taas oma kavatsust suurendada globaalse reeglitel põhineva korra toetamist, mille keskmes on Ühinenud Rahvaste Organisatsioon.

Praegusel **kasvava strateegilise konkurentsi ja keeruliste julgeolekuohtude ja Euroopa julgeolekukorra otsese ründamise ajastul** on kaalul meie kodanike ja liidu julgeolek. Mitmepoolsuse kriis toob riikide vahel kaasa üha rohkem tehingupõhiseid suhteid. Ohtude spekter on muutunud mitmekesisemaks ja prognoosimatumaks. Kliimamuutused mitmekordistavad ohte, mis mõjutab meid kõiki. Pärast kolme aastakümnet tugevat majanduslikku seotust, mille eesmärk oli pingeid vähendada, on kõige olulisem muutus rahvusvahelistes suhetes naasmine võimupoliitika ja isegi relvastatud agressiooni juurde. **Terrorism ohustab paljude riikide stabiilsust** ja esitab jätkuvalt väljakutseid riikide julgeolekusüsteemidele kogu maailmas. **Omavaheline seotus on endiselt oluline, kuid see põhjustab üha rohkem konflikte ning pehmet jõudu on hakatud kasutama relvana**: vaktsiinidest ning andme- ja tehnoloogiastandarditest on kõigist saanud poliitilise konkurentsi vahendid.

Euroopa julgeolek on jagamatu ning kõik Euroopa julgeolekukorraga seotud väljakutsed mõjutavad ELi ja selle liikmesriikide julgeolekut. **Võimupoliitika juurde naasmine** tähendab, et mõned riigid käituvad vastavalt ajaloolistele õigustele ja mõjupiirkondadele, selle asemel et järgida rahvusvaheliselt kokku lepitud norme ja põhimõtteid ning ühiselt rahvusvahelist rahu ja julgeolekut edendada. **Avameri, õhk, avakosmos ja küberruum on valdkonnad, mis tekitavad üha enam vaidlusi**. Lisaks on maailm muutumas vähem vabaks, kusjuures inimõigusi, inimeste turvalisust ja demokraatlikke väärtusi rünnatakse nii kodus kui ka välismaal. **Seisame silmitsi valitsemissüsteemide konkurentsi, millega kaasneb tõeline narratiivide võitlus**.

Selles väga vastandlikus süsteemis peavad EL ja selle liikmesriigid **investeerima rohkem oma julgeolekusse ja kaitseesse, et olla tugevamad poliitilised ja julgeolekuvaldkonna osalejad**. Vaatamata viimastel aastatel tehtud edusammudele on suur oht, et meie konkurendid lähevad meist mööda – ELi geopoliitilise positsiooni parandamiseks tuleb veel palju ära teha. **Seepärast on meil vaja teha radikaalne hüpe edasi, et kujundada välja tugevam ja võimekam Euroopa Liit, mis tegutseks julgeoleku tagajana**, tuginedes Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 sätestatud liidu põhiväärtustele. Saame seda teha üksnes ühise ohuhinnangu ja ühise tegevusvalmiduse alusel.

Käesoleva strateegilise kompassiga kehtestame ELi julgeoleku- ja kaitsepoliitika **ühise strateegilise visiooni** järgmiseks 5–10 aastaks ning alustame kohe selle rakendamist. See aitab meil luua ühise strateegilise kultuuri, tugevdada meie ühtsust ja solidaarsust ning eelkõige suurendada meie võimet ja tahet tegutseda üheskoos ning kaitsta oma huve ja väärtusi.

Ebakindlas maailmas, kus domineerivad kiiresti muutuvad ohud ja geopoliitilised dünaamikad, näitab see strateegiline kompass meie tegevusele teed ja tõhustab seda, eesmärgiga muuta EL tugevamaks ja võimekamaks julgeoleku tagajaks. Seepärast määratakse kompassis kindlaks selged eesmärgid ELi julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas, nende saavutamise vahendid ja konkreetsed ajakavad, mille alusel mõõta edusamme.

Kompassi abil tehakse konkreetselt järgmist:

1. antakse **ühine hinnang meie strateegilisele keskkonnale**, meie ees seisvatele ohtudele ja väljakutsetele ning nende mõjule ELis;
2. luuakse juba rakendatavate julgeoleku- ja kaitsevaldkonna meetmete osas **suurem sidusus ja ühine eesmärgitunne**;
3. kehtestatakse **uued meetmed ja vahendid**, et:
 - a. saaksime kriisiolukorras tegutseda kiiremini ja otsustavamalt;
 - b. kaitsta meie huve ja kodanikke, tugevdades ELi võimet ennetada ja leevendada ohte;
 - c. stimuleerida investeringuid ja innovatsiooni, et ühiselt arendada vajalikke võimeid ja tehnoloogiaid;
 - d. süvendada koostööd partneritega, eelkõige ÜRO ja NATOga, et saavutada ühised eesmärgid;
4. määratakse kindlaks **selged eesmärgid ja vahe-eesmärgid** edusammude mõõtmiseks.

Strateegiline kompass kohustab Euroopa Liitu ja selle liikmesriike tegema ühiseid jõupingutusi konkreetsete tulemuste saavutamiseks. Selle eesmärgid ja kavandatavad meetmed on ELi integreeritud lähenemisviisi osa ning täielikult kooskõlas olemasolevate poliitikameetmetega, et reageerida meie sisejulgeolekut mõjutavatele välisohtudele, eelkõige meetmetega, mis on sätestatud Euroopa Komisjoni 2020. aasta julgeolekuliidu strateegias, ja täiendavad neid. ELi poliitikal on märkimisväärne võimendav mõju, mis tuleb täielikult mobiliseerida, et tugevdada ELi julgeoleku- ja kaitsevaldkonda. See strateegiline kompass tugineb ka kaitse- ja kosmosepakettidele, mille Euroopa Komisjon esitas 2022. aasta veebruaris. See aitab otseselt kaasa Versailles' tegevuskava rakendamisele.

1. MAAILM, MILLEGA ME SILMITSI SEISAME

Selle strateegilise kompassi ettevalmistamiseks tegime 2020. aastal esimese põhjaliku **ELi ohuanalüüsi**. See aitas kujundada ühist arusaama ohtudest ja väljakutsetest, millega EL lähitulevikus silmitsi seisab. Ühise strateegilise kultuuri loomiseks vaatame selle ohuanalüüsi korrapäraselt läbi alates 2022. aastast vähemalt iga kolme aasta järel või varem, kui muutuv strateegiline ja julgeolekuolukord seda nõuab.

Mitmekihiliste ohtude tõttu on üldine julgeolekumaastik muutunud ebastabiilsemaks, keerukamaks ja killustatumaks kui kunagi varem. Kohaliku ja piirkondliku ebastabiilsuse dünaamikad, mis soodustavad mittetoimivat valitsemist ja vastuolusid meie laiemas naabruses ja kaugemal, mida mõnikord mõjutavad ebavõrdsus, usulised ja etnilised pinged, on üha enam seotud mittekonventsionaalsete ja riikidevaheliste ohtudega ning geopoliitiliste jõudude rivaalitsemisega. See vähendab mitmepoolse süsteemi võimet ennetada ja leevendada riske ja kriise.

Võimupoliitika juurde naasmine vastuolulises multipolaarses maailmas

EL toetab kindlalt **tõhusat mitmepoolsust** ja on püüdnud välja töötada avatud **reeglipõhise rahvusvahelise korra**, mis põhineb inimõigustel ja põhivabadustel, universaalsetel väärtustel ja rahvusvahelisel õigusel. Pärast külma sõja lõppu valitseski rahvusvahelisel tasandil selline mitmepoolsuse visioon. Nüüd on selle universaalsete väärtuste õõnestamise ja ülemaailmsete väljakutsete vildaka kasutamise kaudu muutnud tugevalt küsitavaks need, kes propageerivad ranget suveräänsust lähenemisviisi, mis tegelikkuses kujutab endast naasmist võimupoliitika juurde. Praegune rahvusvaheline tegelikkus põhineb dünaamikate kombinatsioonil, kus üha suurem arv osalejaid püüab oma poliitilist ruumi laiendada ja esitada väljakutseid julgeolekukorrale. Jõu ja sunni kasutamisel piiride muutmiseks ei ole 21. sajandil kohta.

Provotseerimata ja põhjendamatu sõjalise agressiooniga Ukraina vastu rikub **Venemaa** rängalt rahvusvahelist õigust ja ÜRO põhikirja põhimõtteid ning õõnestab Euroopa ja ülemaailmset julgeolekut ja stabiilsust. Sellele eelnes sõjaline agressioon Gruusias 2008. aastal, samuti Krimmi ebaseaduslik annekteerimine ja sõjaline sekkumine Ida-Ukrainas 2014. aastal. Sellise relvastatud sekkumise kaudu Gruusias ja Ukrainas ning tegeliku kontrolli kaudu Valgevene üle, samuti Venemaa vägede kohaloleku kaudu pikaajalistes konfliktides, sealhulgas Moldova Vabariigis, püüab Venemaa valitsus aktiivselt taastada ja laiendada nn mõjusfääri. Ukraina vastu suunatud relvastatud agressioon näitab valmisolekut kasutada kõige kõrgemal tasemel sõjalist jõudu, olenemata õiguslikest või humanitaarkaalutlustest, koos hübriidtaktika, küberrünnete ning välisriigist lähtuva infoga manipuleerimise ja sekkumise, majandusliku ja energialase survestamise ja agressiivse tuumaretoorikaga. Need agressiivsed ja revisionistlikud teod, mille eest vastutab Venemaa valitsus koos oma kaasosalise Valgevenega, ohustavad tõsiselt ja vahetult Euroopa julgeolekukorda ning Euroopa kodanike julgeolekut. Nende kuritegude, sealhulgas tsiviilisikute ja tsiviilobjektide vastu suunatud rünnakute eest vastutavad isikud võetakse vastutusele. Muudel tandarditel, nagu Liibüas, Süürias, Kesk-Aafrika Vabariigis ja Malis, on Venemaa kohal ja kasutab kriise oportunistlikul viisil, sealhulgas kasutades väärinfot ja palgasõdureid, näiteks Wagneri gruppi. Kõik need arengud kujutavad endast pikaajalist ja vahetut ohtu Euroopa julgeolekule ning me reageerime sellele jätkuvalt resoluutselt.

Hiina näol on tegemist koostööpartneri, majandusliku konkurendi ja süsteemse rivaaliga. Hiinaga saame käsitleda ülemaailmseid mureküsimesi, nagu kliimamuutused. Hiina on üha enam kaasatud piirkondlikesse pingetesse ja nendega seotud. Meie turgude ja ühiskondade avatuse asümmeetria on suurendanud muret vastastikkuse, majandusliku konkurentsi ja vastupanuvõime pärast. Hiina kaldub piirama juurdepääsu oma turule ja püüab edendada oma standardeid kogu maailmas. Ta järgib oma poliitikat, sealhulgas suurendades kohalolekut merel ja kosmoses ning kasutades kübervahendeid ja hübriidtaktikat. Lisaks on Hiina märkimisväärselt arendanud oma sõjalisi vahendeid ja seadnud eesmärgiks viia 2035. aastaks lõpule oma relvajõudude üldine kaasajastamine, mis mõjutab piirkondlikku ja ülemaailmset julgeolekut. Hiina areng ja lõimumine oma piirkonnaga ja laiema maailmaga on märgilise tähtsusega kogu ülejäänud sajandi jaoks. Peame tagama, et see toimub viisil, mis aitab kaitsta ülemaailmset julgeolekut ega ole vastuolus reeglitel põhineva rahvusvahelise korra, meie huvide ja väärtustega. See nõuab meie tugevat ühtsust ning tihedat koostööd teiste piirkondlike ja ülemaailmsete partneritega.

Selles vastuolulises multipolaarses maailmas peab EL võtma aktiivsema seisukoha, et kaitsta oma kodanikke, kaitsta oma huve, levitada oma väärtusi ja teha koostööd partneritega, et tagada turvalisem ja õiglasem maailm. Koos oma partneritega kaitseb EL aluspõhimõtteid, millele on rajatud Euroopa julgeolek ja mis on sätestatud **ÜRO põhikirjas** ja **OSCE asutamisdokumentides**, sealhulgas **Helsingi lõppaktis** ja **Pariisi hartas**. Need hõlmavad eelkõige riikide suveräänsust võrdsust ja territoriaalset terviklikkust; piiride puutumatus; hoidumist jõu kasutamisest või sellega ähvardamisest; ning riikide vabadust valida või muuta oma julgeolekukorraldust. Need põhimõtted ei ole läbiräägitavad, neid ei muudeta ega tõlgendata uuesti.

Reeglitel põhineva rahvusvahelise korra tagamiseks jätkame suhete tugevdamist partnerite ja sarnaselt meelestatud riikidega ÜROs, NATOs ja G7s. Sellega seoses on Ameerika Ühendriigid endiselt ELi tugevaim ja kõige olulisem strateegiline partner ning ülemaailmne jõud, mis aitab kaasa rahule, julgeolekule, stabiilsusele ja demokraatialle meie maailmajaos.

Meie strateegiline keskkond

Praegu ümbritseb ELi **ebastabiilsus** ja konfliktid ning ta seisab oma piiridel silmitsi sõjaga. Seisame vastamisi relvastatud agressiooni, ebaseadusliku annekteerimise, ebakindlate riikide, revisionistlike võimude ja autoritaarsete režiimide ohtliku kombinatsiooniga. See keskkond on soodne pinnas paljudele Euroopa julgeolekut mõjutavatele ohtudele, alates terrorismist, vägivaldsest äärmuslusest ja organiseeritud kuritegevusest kuni hübriidkonfliktide ja küberrünnete, ebaseadusliku rände ärakasutamise, relvade leviku ja relvastuskontrolli struktuuri järkjärgulise nõrgenemiseni. Finantsiline ebastabiilsus ning äärmuslikud sotsiaalsed ja majanduslikud erinevused võivad sellist dünaamikat veelgi süvendada ja meie julgeolekut üha enam mõjutada. Kõik need ohud õhonestavad ELi julgeolekut meie lõuna- ja idapiiril ning kaugemal. Kui EL ei ole aktiivne ega tõhus oma huvide edendamisel, täidavad tema koha teised.

Julgeolek ja stabiilsus **Lääne-Balkanil** ei ole ikka veel kindel, seda ka suurenevate välissekkumiste, sealhulgas teabe manipuleerimise kampaaniate tõttu, samuti Euroopa julgeolekuolukorra praeguse halvenemise võimaliku ülekanduva mõju tõttu. Sellega seoses on meie konkreetne huvi toetada Bosnia ja Hertsegoviina suveräänsust, ühtsust ja territoriaalset terviklikkust, tuginedes kõigi kodanike ja põhirahvuste võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise põhimõtetele, nagu need on sätestatud Bosnia ja Hertsegoviina põhiseaduses, samuti toetada reformiprotsessi selle riigi Euroopa teekonnal ning edendada ELi juhivat Priština ja Belgradi vahelist dialoogi. Jätkata tuleb konkreetseid edusamme õigusriigi põhimõtete ning Euroopa väärtustel, normidel ja standarditel põhinevate reformide vallas, kusjuures Euroopa perspektiiv on strateegiline valik, mis on oluline kõigile partneritele, kes soovivad saada ELi liikmeks. Samal ajal kui Ukrainat ründavad Venemaa relvajõud seisavad meie **idanaabruses** ka Moldova Vabariik, Gruusia ja Lõuna-Kaukaasia teised riigid silmitsi strateegilise hirmutamisega, otseste ähvardustega seoses nende suveräänsuse ja territoriaalse terviklikkusega ning nad on pikaajaliste konfliktide lõksus. Autoritaarsus Valgevenes väljendub vägivaldsetes repressioonides kodus, aktiivses sõjalises toetuses Venemaa agressioonile Ukraina vastu, riigi tuumavaba staatuse muutmises ja ELi vastu suunatud hübriidtaktikas. Stabiilsus ja julgeolek laiemas Musta mere piirkonnas on tõsiselt mõjutatud Venemaa Ukraina-vastasest agressioonist, millel on kaugeleulatuv mõju julgeolekule, vastupanuvõimele, meresõiduvabadusele ja majandusarengule. **Arktika piirkond** muutub kiiresti, eelkõige globaalse soojenemise, geopoliitilise rivaalitseamise ja suurenenud kaubandusliku huvi tõttu, sealhulgas loodusvarade suhtes. Meie **lõunanaabruses** on Liibüa ja Süüria endiselt lahendamata kriisides, millel on püsivad ja ulatuslikud piirkondlikud tagajärjed. Piirkonda ohustavad eelkõige terroriliikumised, inimkaubandus ja organiseeritud kuritegevus, mis mõjutavad Vahemere mõlemat kallast. Meie julgeoleku ja stabiilsuse seisukohast strateegilise tähtsusega regiooni ja merepiirkonnana oleme pühendunud jõupingutuste suurendamisele nende ohtude ja probleemide lahendamiseks. Jätkame jõupingutuste tegemist rahu ja julgeoleku nimel Euroopa – Vahemere piirkonnas, muu hulgas rahuvahendamise, konfliktide lahendamise, institutsioonide taastamise ning kõigi ühiskonnaliikmete taasintegreerimise abil. Selleks tõhustame oma koostööd piirkondlike partneritega. Lisaks jäävad **Vahemere idaosas** püsima pinged, mille põhjuseks on ELi liikmesriikide vastu suunatud provokatsioonid ja ühepoolne tegevus ning suveräänsete õiguste rikkumised, mis on vastuolus rahvusvahelise õigusega, samuti ebaseadusliku rände ärakasutamine, ning neil on potentsiaal kiiresti eskaleeruda. Siin on nii ELi kui ka Türgi huvides stabiilse ja turvalise keskkonna ning samuti koostööl põhinevate ja vastastikku kasulike suhete tagamine kooskõlas heanaaberlike suhete põhimõttega.

Üheskoos mõjutavad need ohud ja probleemid meie kodanike julgeolekut, elutähtsat taristut ja piiride terviklikkust. Eriti tõsine on paljudes nendel tandritel Venemaa valitsusega tugevalt halvenenud suhete mõju. Ta sekkub aktiivselt, kasutades selleks hübriidtaktikat ning ohustades riikide stabiilsust ja nende demokraatlikke protsesse. See mõjutab otseselt ka meie enda julgeolekut.

Aafrika tulevik on Euroopa Liidu jaoks strateegilise tähtsusega. Arvestades Aafrika kontinendi majanduslikku ja demograafilist kasvu, on sellel märkimisväärne potentsiaal. Jätkuvad konfliktid, halb valitsemine ja terrorism Aafrikas mõjutab aga ka meie endi julgeolekut. See puudutab eelkõige Malit, laiemat **Saheli piirkonda** ja **Kesk-Aafrikat**, kus ebastabiilsus, terrorirühmitused, nõrgad riigistruktuurid, palgasõdurid ja laialt levinud vaesus kujutavad endast ohtlikku kombinatsiooni ja nõuavad ELi tõhustatud osalemist. Stabiilsus **Guinea lahes**, **Aafrika Sarve** piirkonnas ja **Mosambiigi väinas** on ELi jaoks jätkuvalt suur julgeolekualane kohustus, kuna need on ka peamised kaubateed. Samal ajal näeme Aafrikas kasvavat geopoliitilist konkurentsi, kusjuures suureneb nii ülemaailmsete kui ka piirkondlike osalejate kohalolek. Mõned neist ei kõhkle kasutamast ebastabiilsetes piirkondades ebaseaduslikke jõude, õõnestades seeläbi rahvusvahelisi jõupingutusi rahu ja stabiilsuse saavutamiseks, destabiliseerides riike ja nende majandust ning osaledes inimõiguste rikkumises.

Laiemas **Lähis-Ida** ja **Pärsia lahe piirkonnas** ohustavad meie julgeoleku- ja majandushuve aktiivsed konfliktid ja püsiv ebastabiilsus. Tuumarelvade leviku tõkestamise probleemide käsitlemine piirkonnas on jätkuvalt olulise tähtsusega. Iraan on piirkonna julgeoleku jaoks kesksel kohal, kuigi tema otsene ja kaudne toetus poliitilistele ja sõjalistele käsilastele, samuti ballistiliste rakettide levik ning juhitud rakettide ja relvade üleandmine riiklikele ja valitsusvälistele osalejatele on jätkuvalt oluline piirkondliku ebastabiilsuse allikas. Äärmiselt olulised on jõupingutused ühise laiaulatusliku tegevuskava täieliku rakendamise taastamiseks. Piirkonna jõupingutused vägivaldse äärmusluse vastu võitlemisel on samuti otsustava tähtsusega ülemaailmses võitluses selliste terrorirühmituste vastu nagu Al Qaeda ja Daesh.

India ja Vaikse ookeani piirkonnas on tekkinud uus ülemaailmse konkurentsi keskus, kus geopoliitilised pinged ohustavad piirkonna reeglitel põhinevat korda ja avaldavad survet ülemaailmsetele tarneahelatele. ELil on oluline geopoliitiline ja majanduslik huvi piirkonna stabiilsuse ja julgeoleku vastu. Seetõttu kaitseme oma huve piirkonnas, tagades ka rahvusvahelise õiguse ülimuslikkuse merendus- ja muudes valdkondades. Hiina on ELi suuruselt teine kaubanduspartner ja ülemaailmsete probleemide lahendamiseks vajalik jõud. Kuid aina enam reageeritakse ka tema üha jõulisemale piirkondlikule käitumisele.

Mujal **Aasias** tekitab Afganistan nii piirkonnale kui ka Euroopa Liidule jätkuvalt tõsiseid julgeolekuprobleeme seoses terrorismi, uimastite salakaubaveo ja ebaseaduslike rändevoogudega seotud üha suurenevate väljakutsetega. Teatavad osalejad, nagu Korea Rahvademokraatlik Vabariik (KRDV), ohustavad jätkuvalt piirkondlikku ja rahvusvahelist rahu ja julgeolekut massihävitussrelvade ja nende tuumarelvade ja ballistiliste rakettide alaste programmide kaudu, kuid üha enam ka luureoperatsioonide, küberrünnete ja desinformatsiooni levitamise kampaaniatega. Püsivad vanad konfliktid takistavad samuti jätkuvalt kõikehõlmavate piirkonnaüleste julgeolekumeetmete väljatöötamist.

Ladina-Ameerikaga on meil sügavad ajaloolised ja kultuurilised sidemed ning pühendumus ühistel aluspõhimõtetel ja väärtustel põhinevale mitmepoolsusele. Sellegipoolest on COVID-19 pandeemia toonud mitmes Ladina-Ameerika riigis esiplaanile sotsiaal-majandusliku tasakaalustamatuse ja mõnel juhul ohustanud poliitilist stabiilsust. Habras Kesk-Ameerika ja jätkuv kriis Venezuelas soodustavad piirkondlikke lõhesid ja tugevat rändesurvet, õhutades veelgi uimastitega seotud organiseeritud kuritegevuse probleeme ja ohustades rahupüüdlusi Colombias.

Esilekerkivad ja riikidevahelised ohud ja väljakutsed

Lisaks nendele piirkondlikele konfliktidele ja pingetele seisame ülemaailmsel tasandil silmitsi ka riikidevaheliste ohtude ja keeruka julgeolekudünaamikaga, millel on otsene mõju liidu enda julgeolekule.

Terrorism ja vägivaldne äärmuslus kõigis nende vormides ja päritolust olenemata arenevad pidevalt ning kujutavad endast tõsist ohtu rahule ja julgeolekule nii ELis kui ka mujal. See hõlmab isehakanud terroriste, tagasipöörduvaid välisvõitlejaid, välismaalt suunatud, julgustatud või inspireeritud rünnakuid, samuti radikaliseerumise ja vägivaldse äärmusluseni viivate ideoloogiate ja veendumuste levikut. Eelkõige Daeshi, Al Qaeda ja nendega seotud organisatsioonidelt tulenev oht on endiselt suur, ning see kahjustab jätkuvalt stabiilsust eri piirkondades ja ELi julgeolekut.

Massihävitusrelvade levik ja nende kandesüsteemid on pidev oht, mida tõendavad eelkõige KRDV ja Iraani tuumarelvade programmid, keemiarelvade korduv kasutamine ja uute kõrgetasemeliste ballistiliste, tiib- ja üheliiklirusega raketide väljatöötamine ja kasutamine. Nii Venemaa kui ka Hiina **laiendavad oma tuumaarsenali** ja töötavad välja uusi relvasüsteeme. Venemaa juhtkond on seoses sissetungiga Ukrainasse kasutanud tuumaohuga ähvardamist. Piirkondlikel jõududel on juurdepääs ka keerukatele tavarelvadele, alates juurdepääsu ja tegevuse takistamise süsteemidest kuni ballistiliste ja tiibrakettideni. Neid suundumusi süvendab **relvastuskontrolli struktuuri** nõrgenemine Euroopas, alates Euroopa tavarelvastuse piiramise lepingust kuni keskmaatuumajõudude piiramise lepingu ja avatud taeva lepinguni. See normatiivne tühimik mõjutab otseselt ELi stabiilsust ja julgeolekut. Keemiarelvade kasutamise märkimisväärset suurenemist ei tohi lubada. Ülemaailmse keemiarelvade keelustamise kaitsmine on ühine ülemaailmne vastutus. Seetõttu jätkame eelkõige Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri Keemiarelvade Keelustamise Organisatsiooni toetamist.

Riiklikud ja valitsusvälised osalejad kasutavad **hübriidstrateegiaid**, küberründeid, **desinformatsiooni kampaaniaid**, otsest **sekkumist** meie valimistesse ja poliitilistesse protsessidesse, majanduslikku survekamist ning ebaseaduslike rändevõogude ärakasutamist. Kasvav mure on ka õigusaktide üha suurenev väärkasutamine poliitiliste, majanduslike ja sõjaliste eesmärkide saavutamiseks. Meie konkurendid ei kõhkle kasutamast **kujunemisjärgus ja lõhkuvaid tehnoloogiaid** strateegiliste eeliste saamiseks ja oma hübriidkampaaniate tõhususe suurendamiseks. Mõned jõud on ära kasutanud COVID-19 pandeemia põhjustatud ebakindlust, et levitada kahjulikke ja valesid narratiive.

Samal ajal on üha enam küsitav vaba ja turvaline juurdepääs ülemaailmsetele strateegilistele valdkondadele. **Küberruumist** on saanud strateegilise konkurentsi valdkond ajal, mil sõltuvus digitehnoloogiast üha kasvab. Me seisame silmitsi üha keerukamate küberrünnetega. Oluline on säilitada avatud, vaba, stabiilne ja turvaline küberruum. Olenemata **avakosmose** rahumeelse kasutamise põhimõttest on konkurentsil selles valdkonnas tugev julgeoleku- ja kaitsealane mõju. See on vaatlus-, seire-, navigatsiooni- ja kommunikatsioonivõime võti, kuid nagu näitab strateegiliste konkurentide vastutustundetu käitumine, on see valdkond üle koormatud ja tekitab palju vaidlusi. **Merendusjulgeolek** Läänemeres, Mustas meres, Vahemeres ja Põhjameres, samuti Arktika vetes, Atlandi ookeanis ja äärepoolseimates piirkondades on oluline ELi julgeoleku, majandusarengu, vabakaubanduse, transpordi ja energiajulgeoleku seisukohast. Üha enam tekitavad konflikte merepiirkonnad, kriitilised meresidekoridorid ja mitu pudelikaela ning samuti merepõhjad, ulatudes Adeni lahest kuni Hormuzi väinani ja Malaka väinast edasi. Lisaks on meie **õhuruumi turvalisus** kahtluse alla seatud ka üha agressiivsemate õhumanöövrite tõttu, mis toovad kaasa juurdepääsu ja tegevuse takistamine taktika kasutamise sagenemise.

Kliimamuutused, keskkonnaseisundi halvenemine ja looduskatastroofid mõjutavad ka meie julgeolekumaastikku järgmistel aastakümnetel ning on osutunud kogu maailmas ebastabiilsuse ja konfliktide põhjustajaks – Sahelist Amazonase ja Arktika piirkonnani. Konkreetseteks näideteks on konkurents selliste **loodusvarade** pärast nagu põllumajandusmaad ja vesi ning energiaressursside kasutamine poliitilistel eesmärkidel. CO₂ heite vähendamine ning majanduse ressursitõhusamaks ja ringluspõhisemaks muutmine on seotud konkreetsete julgeolekuprobleemidega, sealhulgas juurdepääsuga kriitilise tähtsusega toorainetele, väärtusahela haldamise ja jätkusuutlikkusega ning majanduslike ja poliitiliste muutustega, mis on tingitud fossiilkütustest loobumisest. **Ülemaailmsed tervishoiukriisid** võivad samuti tekitada ühiskonnale ja majandusele märkimisväärsed pingeid, millel on kaugeleulatuvad geopoliitilised tagajärjed. COVID-19 pandeemia süttas rahvusvahelise rivaalitseamise ja näitas, et peamiste kaubateede häired võivad seada kriitilised tarneahelad surve alla ja mõjutada majandusjulgeolekut.

Strateegiline mõju liidule

Kõik need probleemid on mitmetahulised ja sageli omavahel seotud. Meie julgeolek on kaalul nii kodus kui ka välismaal. Peame olema võimelised ja valmis **kaitsma oma kodanikke, kaitsma oma ühiseid huve, levitama oma väärtusi ja aitama kujundada ülemaailmset tulevikku**. Meil on vaja mitmekordistada oma jõupingutusi, et rakendada **integreeritud lähenemisviis** julgeolekule, konfliktidele ja kriisidele. Peame olema julgemad oma diplomaatiliste ja majanduslike vahendite, sealhulgas meie sanktsioonirežiimide kombineerimisel tsiviil- ja sõjaliste vahenditega, et ennetada konflikte, reageerida kriisidele, aidata kaasa rahuloomele ja toetada partnereid. Samuti tugevdame oma koostööd kahepoolsete, piirkondlike ja mitmepoolsete Euroopa julgeoleku- ja kaitsealgaustega, mis aitavad kaasa Euroopa julgeolekule.

Solidaarsus, ühtsus ja meie ambitsioonid, mis tulenevad 2016. aasta **ELi üldisest strateegiast**, on tähtsamad kui kunagi varem. Tugevdame oma suutlikkust panustada meie maailmajao rahu ja julgeolekusse, reageerida väliskonfliktidele ja -kriisidele, suurendada partnerite suutlikkust ning kaitsta ELi ja selle kodanikke. Kuigi pärast 2016. aastat oleme tõhustanud tööd ELi rolli tugevdamiseks julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas, tunnistame, et tekkimas on uus strateegiline maastik, mis nõuab meilt **palju kiiremat ja kindlameelsemat** tegutsemist ja et me näitaks üles **vastastikust abi** ja **solidaarsust**, kui ühe vastu meist toimub agressioon. Praegu on aeg astuda otsustavaid samme, et tagada meie tegevusvabadus.

Hiljutised geopoliitilised muutused tuletavad meile meelde, et EL peab oma julgeoleku eest võtma kiiresti suurema vastutuse, tegutsedes naabruses ja kaugemal, võimaluse korral koos partneritega ja vajaduse korral üksinda. Meie liidu tugevus seisneb ühtsuses, solidaarsuses ja kindlameelsuses. Käesolev strateegiline kompass suurendab ELi **strateegilist autonoomiat** ja võimet teha partneritega koostööd, et kaitsta oma väärtusi ja huve. Tugevam ja võimekam EL julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas annab positiivse panuse maailma ja Atlandi-ülesesse julgeolekusse ja on täienduseks NATO-le, mis jääb oma liikmete kollektiivkaitse aluseks. Need kaks käivad käsikäes.

Käesoleva strateegilise kompassi järgmistes peatükkides kirjeldatakse, kuidas me **tegutseme** ning oleme valmis reageerima mitmesugustele kriisidele ja probleemidele. Selles täpsustatakse, kuidas peaksime ennetama ohte ning **kaitsma** oma huve ja kodanikke. See omakorda nõuab innovatsiooni ja **investeerimist** tehnoloogiliselt paremasse ja koostegutsemisvõimelisse kaitsevõimesse ning tehnoloogia- ja ressursisõltuvuse vähendamist. Kõigis neis jõupingutustes peame süvendama **partnerlusi** seal, kus see teenib ELi väärtusi ja huve.

2. TEGUTSEMINE

Praegu maailmas valitsevat olukorda arvesse võttes peame suurendama oma jõupingutusi, et valmistuda kriisideks ja ohtudeks ning luua stabiilsust, nii meie naabruses kui ka kaugemal. ELi tugevus väliskonfliktide ja -kriiside ennetamisel ja lahendamisel seisneb tema suutlikkuses kasutada nii sõjalisi kui ka tsiviilvahendeid. Peame suutma **kiiresti tegutseda** kõigis operatsioonide valdkondades: maismaal, merel ja õhus, samuti küberruumis ja avakosmoses.

ELi **integreeritud lähenemisviisi** tõhusaks rakendamiseks kasutame täielikult ja sidusalt kõiki olemasolevaid ELi poliitikavaldkondi ja vahendeid ning maksimeerime sünergiat ja vastastikust täiendavust sise- ja välisjulgeoleku, julgeoleku ja arengu vahel ning meie ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) tsiviil- ja sõjalist mõõdet. Suurendame oma suutlikkust täita kõiki **kriisiohjega** seotud tsiviil- ja sõjalisi ülesandeid, mis on meie ÜJKP keskmes, nagu on märgitud Euroopa Liidu lepingu artiklis 43.

Ühine tegutsemine

EL peab suutma nii **otsuseid teha kui ka tegutseda** kiiremini ja võimekamalt ja tõhusamalt. See nõuab poliitilist tahet. Samal ajal kui ühehäälsus on normiks sõjalise või kaitsealase mõjuga seotud otsuste tegemisel, on meil vaja **suuremat kiirust, töökindlust ja paindlikkust**, et täita kõiki kriisiohjega seotud ülesandeid.

Peame suutma reageerida vahetutele ohtudele või kiiresti reageerida kriisiolukorras väljaspool liitu konflikttsükli kõigis etappides. Selleks arendame välja **ELi kiirsiirmisvõime**, mis võimaldab meil kiiresti siirda kuni 5000 sõjaväelasest koosneva modulaarse jõu, mis hõlmab maa-, õhu- ja mereosaväge, nagu ka nõutud strateegilisi võimaldeid. Sellist modulaarset võimet saab kasutada tõrjuvas keskkonnas toimuva operatsiooni eri etappides, näiteks esmasel sisenemisel, tugevdamisel või väljapääsu kindlustamisel reservväena. Selle võime arendamine põhineb tegevusstsenaariumidel, milles keskendutakse esialgu pääste- ja evakuatsiooniooperatsioonidele ning stabiliseerimisoperatsioonide algetapile. Võime koosneb oluliselt muudetud ELi lahingugruppidest ning eelnevalt kindlaks määratud liikmesriikide relvajõududest ja võimetest kooskõlas ühtsete jõudude põhimõttega. Sellega seoses võtame endale kohustuse suurendada oma relvajõudude valmisolekut ja kättesaadavust. ELi lahingugruppide oluline muutmine peaks lõpptulemusena andma jõulisema ja paindlikuma vahendi, näiteks kohandatud vägede pakettide näol, mis hõlmavad maismaa-, mere- ja õhukomponente, operatiivse valmisoleku eri tasemeid ja pikemaid valmisolekuperioode. Põhjalik ja täielik ülevaade kõigist olemasolevatest elementidest annab meile vajaliku paindlikkuse, et kohandada meie vägesid vastavalt kriisi olemusele ning operatsiooni nõuetele ja eesmärkidele, nagu nõukogu on otsustanud, kasutades oluliselt muudetud ELi lahingugruppe, liikmesriikide relvajõude ja võimeid või nende kahe kombinatsiooni.

Tulemuslikuks kasutuselevõtuks kohustume pakkuma seotud vahendeid ja vajalikke strateegilisi võimaldeid, eelkõige strateegilist transporti, vägede kaitset, meditsiinilisi vahendeid, küberkaitset, satelliitsidet ja luuret ning seire- ja rekkevõimet. Vajaduse korral arendame need võimed välja. Juhtimise eesmärgil kasutame oma eelnevalt kindlaks määratud riiklikku operatsiooni peakorterit või ELi sõjaliste missioonide plaanimise ja juhtimise teenistust, kui see on saavutanud täieliku tegevusvõime. Tagame, et paindlikuma otsustusprotsessi kasutamine ja ühiste kulude (sh õppuste kulud) laiem ulatus aitavad võtta kõnealuse võime kiiresti ja tõhusalt kasutusele. Me korraldame ELi raamistikus koolitusi ja õppusi, et suurendada kõnealuse võime kõigi elementide valmisolekut ja koostegutsemisvõimet (samuti kooskõlas NATO standarditega). See on võtmetähtsusega, kui soovime ületada varem meie ees seisnud takistusi.

Ka laiemas plaanis peame püüdlema **meie otsuste tegemise protsessis** suurema paindlikkuse poole, seadmata ohtu poliitilist ja rahalist solidaarsust. Seetõttu kasutame ELi aluslepingute pakutavaid võimalusi, sealhulgas konstruktiivset hääletamisest hoidumist. Eelkõige teeme otsuse Euroopa Liidu lepingu artikli 44 rakendamise praktilise korra kohta kooskõlas ÜJKP otsuste tegemise korraga, et võimaldada rühmal liikmesriikidel, kes seda soovivad ja on selleks suutelised, ELi raamistikus ja nõukogu poliitilise järelevalve all plaanida ja juhtida missiooni või operatsiooni.

Tugevamad, paindlikumad ja modulaarsemad volitused ÜJKP tsiviil- ja sõjalisteks missioonideks ja operatsioonideks peaksid võimaldama meil kiiresti kohaneda uute ohtude ja probleemidega ning suurendama nende tõhusust, samuti pidades silmas uut julgeolekukonteksti ja meie strateegiliste konkurentide kasvavat kohalolekut operatsioonitandritel. Näiteks peaksid nad suutma paremini saata ja toetada partnerite julgeoleku- ja kaitsejõude ning pakkuda väljaõpet ja nõu struktuurireformide vallas. Selleks kohandame veelgi oma praegust sõjaliste missioonide ja operatsioonide mudelit, et suurendada nende tõhusust kohapeal. Samuti uurime muid võimalusi, kuidas pakkuda partnerriikide julgeoleku- ja kaitseorganisatsioonidele sihipärasemat nõustamistuge. Strateegilise kommunikatsiooni vahendeid tuleks veelgi tugevdada, et paremini toetada meie missioone ja operatsioone.

Euroopa rahutagamisrahastu suurema kasutamise kaudu saab EL partneritele kiiresti anda olulist abi, näiteks pakkuda sõjalist varustust, mis sageli täiendab ÜJKP missioonide väljaõpet. Seda saab teha ka toetades partnerite kaitsevõimet kriisi ajal, näiteks abipakett, millega toetatakse Ukraina relvajõude oma territoriaalse terviklikkuse ja suveräänsuse ning tsiviilelanikkonna kaitsmisel provotseerimata ja põhjendamatu agressiooni eest.

Samuti annavad ELi liikmesriigid eri koostöövormide kaudu olulise panuse ELi huvide ning rahu ja stabiilsuse tagamisse maailmas. Nende algatuste ja ELi meetmete parem koordineerimine peaks tooma kaasa vastastikuse toetuse ja suurema tõhususe. Meie ÜJKP missioonid ja operatsioonid ning Euroopa juhitud vajaduspõhised missioonid ja operatsioonid, mis tegutsevad samadel või kõrvuti asetsevatel tandritel, peaksid üksteist vastastikku tugevdama – kooskõlas vastavate volitustega – operatiivkoordineerimise, logistilise toe, luureteabe jagamise ja ühise meditsiinilise evakuatsiooni võime kaudu. See tähendab tihedama koostöö arendamist nende piirkondade tandritel, eelkõige Sahelis, Aafrika Sarve piirkonnas ja Hormuzi väinas. EL võiks veelgi toetada Euroopa juhitud vajaduspõhiseid missioone ja operatsioone ning ELi huve teenivaid operatsioone. Need võiksid saada kasu ELi poliitilisest toetusest ning tugineda Euroopa rahutagamisrahastust rahastatavate abimeetmete konkreetsetele tulemustele.

Kuna merendus on üha enam vaidlusi tekitav valdkond, võtame endale kohustuse tugevdada veelgi oma huve merel ning suurendada ELi ja liikmesriikide meresõidu turvalisust, sealhulgas parandades meie merevägede koostegutsemisvõimet lahinguõppuste kaudu ja korraldades Euroopa sadamakülastusi. Tuginedes praegustele kogemustele Guinea lahes ja India ookeani loodeosas, laiendame oma **koordineeritud merelist kohalolekut** muudele huvi pakkuvatele merealadele, mis mõjutavad ELi julgeolekut, ning püüame vajaduse korral kaasata asjaomaseid partnereid. Samuti konsolideerime ja arendame asjakohasel juhul edasi oma kahte mereväeoperatsiooni, mida viiakse ellu Vahemerel ja Somaalia ranniku lähedal ehk ELi jaoks strateegiliselt äärmiselt olulistes merepiirkondades.

Tugevdame koostööd ja koordineerimist **õhuruumi valdkonnas**, arendades edasi meie suutlikkust viia läbi ELi lennundusjulgestusoperatsioone, sealhulgas täita õhutoetuse, pääste ja evakuatsiooni, seire ja katastroofiabiga seotud ülesandeid. Selleks et hõlbustada sõjaliste lennuvahendite kooskõlastatud kasutamist ÜJKP missioonide ja operatsioonide toetamisel, tugevdame oma koostööd ja partnerlust ELi ja mitmepoolsete õhuruumi valdkonna struktuuridega, näiteks Euroopa lennutranspordi juhtimissüsteemiga.

ÜJKP tsiviilmissioonide kaudu anname olulise panuse õigusriigi, tsiviilhalduse, politsei ja julgeolekusektori reformimisse kriisipiirkondades. Need on olulised ka ELi laiemas reageerimises julgeolekuprobleemidele mittesõjaliste vahendite abil, sealhulgas nende vahendite abil, mis on seotud ebaseadusliku rände, hübriidohtude, terrorismi, organiseeritud kuritegevuse, radikaliseerumise ja vägivaldse äärmusluse vastu võitlemisega.

ÜJKP tsiviiltegevuse kokkulepe aitab meil oma tsiviilmissioone edasi arendada ja tugevdada, et need suudaksid kiiresti ja tõhusalt reageerida olemasolevatele ja muutuvatele ohtudele ja probleemidele, mis õhnestavad täidesaatvat, kohtu- või seadusandlikku süsteemi kriisipiirkondades, ning tegeleda kriitiliste puudujääkidega. Tagame, et tsiviilmissioone on vastavalt ÜJKP tsiviiltegevuse kokkuleppele võimalik kiiremini rakendada. Täpsemalt oleme võimelised ja valmis siirma 200 tsiviileksperdiga missiooni 30 päeva jooksul, kasutades täielikult ära põhivarustust ja logistilisi teenuseid, mida pakuvad strateegiline ladu ja missioonide toetamise platvorm. Suurendame tsiviilmissioonide tõhusust, paindlikkust ja reageerimisvõimet, sealhulgas kiirendades otsuste tegemist, tugevdades operatiivset plaanmist, parandades personali valimist ja värbamist ning parandades reageerimisvahendeid, sealhulgas erimeeskondi. Selleks tugineme ka teadus- ja arendustegevusele ning innovatsioonile. Tugevdame veelgi oma ÜJKP tsiviiltegevust uue kokkuleppe kaudu, milles esitatakse eesmärgid tsiviilmissioonide liigi, arvu ja suuruse kohta, tsiviilvõimete struktureeritud arendamise protsessi elemendid ning sünergia muude ELi vahenditega.

Vaja on, et ÜJKP ning ELi **justiits- ja siseküsimuste** valdkonna osalejad, sealhulgas ametid nagu EUROPOL, EUROJUST, CEPOL ning Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (FRONTEX), teeksid omavahel vastastikuse kasu huvides rohkem koostööd, selleks et ühiselt tegeleda asjakohaste julgeolekuprobleemidega. Me saame tugineda positiivsetele kogemustele, näiteks nagu Liibüa, Ukraina, Sahel ja Aafrika Sarv või Vahemerel läbiviidava ELi sõjalise operatsiooni kuritegevusalase teabe üksus. Selleks püüame suurendada sünergiaid justiits- ja siseküsimuste valdkonna osalejate ning ÜJKP vahel kooskõlas ELi prioriteetidega. See hõlmab ühist olukorrateadlikkust, korrapäraseid konsultatsioone ja vahetusi, samuti kohandatud järjestikusi või täiendavaid siirmisi. Selleks et tagada asjakohane toetus, suurendame ka koostööd liikmesriikide justiits- ja siseküsimuste valdkonna osalejatega, sealhulgas poliitilisel tasandil.

Me peame järk-järgult veelgi tugevdama oma tsiviil- ja sõjalisi **juhtimisstruktuure**. Tagame, et sõjaliste missioonide plaanmist ja juhtimise teenistus on täielikult võimeline kavandama, kontrollima ja juhtima täitevvolitusteta ja täitevvolitustega ülesandeid ja operatsioone, samuti lahinguõppusi. Sellega seoses suurendame isikkoosseisu panust ja tagame, et meil on vajalikud side- ja infosüsteemid ja vahendid. Kui ELi sõjaliste missioonide plaanmist ja juhtimise teenistus on saavutanud täieliku tegevusvõime, tuleks seda käsitleda eelistatud juhtimisstruktuurina. See ei mõjuta meie võimet jätkata eelnevalt kindlaksmääratud riikliku operatsiooni peakorteri kasutamist. Samuti tugevdatakse tsiviilmissioonide plaanmist ja juhtimise teenistust, et parandada selle võimet plaanida ja juhtida praegusi ja tulevase tsiviilmissioone. Sõjaliste ja tsiviilstruktuuride vahelist koostööd ja koordineerimist tugevdatakse ühise toetuse koordineerimise üksuse abil.

Oleme jätkuvalt kindlalt pühendunud **inimeste turvalisuse** edendamisele ja suurendamisele ning **rahvusvahelise humanitaar- ja inimõigustealase õiguse** austamise ja järgimise edendamisele ning tsiviilisikute, sealhulgas humanitaartöötajate kaitsmisele kõigis konfliktiolukordades, samuti ELi hoolsuskohustuse poliitika edasiarendamisele selles valdkonnas. Me peame jääma kindlaks ja ennetama kõiki katseid lammutada ja õhnestada rahvusvahelist õigust. Samuti aitame jätkuvalt kaasa kultuuripärandi kaitsmisele, sealhulgas oma ÜJKP missioonide ja operatsioonide kaudu.

Oleme kindlalt pühendunud **naiste, rahu ja julgeolekuga** seotud ELi eesmärkide saavutamisele. Soolise ebavõrdsuse ja soolise vägivalga vastu võitlemine on oluline aspekt konfliktide ennetamise ja lahendamise, nagu ka kogukonna tasandil julgeolekuohtudele vastupanuvõime suurendamise puhul. ELi välistegevus, sealhulgas tsiviil- ja sõjalised missioonid ja operatsioonid, peaks aitama aktiivselt kaasa naiste mõjuvõimu suurendamisele ning seksuaalse ja soolise vägivalga ennetamisele ja selle vastu võitlemisele konflikti- ja konfliktijärgses olukorras, tuginedes naiste ja meeste ning tüdrukute ja poiste õigustele ja erinevatele vajadustele. Me edendame veelgi **soolist võrdõiguslikkust** ja lõimime soolise perspektiivi süstemaatiliselt – sooanalüüsile tuginedes – kõikidesse ÜJKP tsiviil- ja sõjalistesse meetmetesse ja plaanimisse, keskendudes samuti naiste võrdsuse ja sisulisele osalemisele kõigil ametikohtadel, sealhulgas juhtpositsioonidel. Samuti võtame endale kohustuse saavutada ELi eesmärgid seoses **laste ja relvakonfliktide tegevuskavaga**. ELi välistegevusel on oluline roll konfliktidest mõjutatud laste vastu suunatud raskete õiguste rikkumistele lõpu tegemisele ja nende ennetamisele kaasaaitamisel ning seega vägivallatsüklite katkestamisel, sealhulgas ÜJKP tsiviil- ja sõjaliste meetmete kaudu.

Ühine valmistumine

Kui mõni liikmesriik on langenud oma territooriumil relvastatud agressiooni ohvriks, on teistel liikmesriikidel kohustus teda toetada ja abistada kõigi oma käsutuses olevate vahenditega kooskõlas ÜRO põhikirja artikliga 51. See ei piira teatavate liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitika eripära. Kohustused ja koostöö selles valdkonnas peavad olema kooskõlas kohustustega, mis on võetud Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni raames, mis on selle liikmeks olevate riikide jaoks endiselt kollektiivkaitse alus ja selle rakendamise raamistik. Jätkame panustamist **vastastikusse abisse** Euroopa Liidu lepingu artikli 42 lõike 7 kohaselt ja **solidarsusesse** Euroopa Liidu lepingu artikli 222 kohaselt, eelkõige sagedaste õppuste kaudu.

Oma valmisoleku suurendamiseks tegeleme süstemaatilisemalt stsenaariumipõhise **eelplaanimisega**, tõhustame varajast hoiatamist ja kohandame tegevusstsenaariume, mis vastavad muutuvatele ohtudele ja väljakutsetele, millega me silmitsi seisame. Kui kombineerida ruumiandmeid kogu muu **luureteabega**, on eelplaanimise tulemuseks üldised tsiviil- ja sõjalised plaanid, mida kohandatakse ja säilitatakse vastavalt stsenaariumide arengule. Sellega seoses tugevdame koostööd ELi ja riiklike operatiivsete plaanijate vahel.

Liit saab olla tõhus ainult siis, kui tema käsutuses on piisaval hulgal hea väljaõppe saanud tsiviilisikuid ja sõjaväelasi. Peame parandama oma võimeid, olulisi võimaldeid ja varustust, et kaotada lõhe meie ambitsioonitaseme ja olemasolevate **ressursside** vahel. Et saavutada oma eesmärgid ning hõlbustada sellistesse missioonidesse ja operatsioonidesse **õiglase panuse** andmist, tuleb varajase poliitilise konsulteerimise abil saada läbipaistvam ja struktureeritum ülevaade ÜJKP missioonides ja operatsioonides rakendatavatest tsiviilisikutest ja sõjaväelastest. Me võtame endale kohustuse stimuleerida **väeloomet** sõjaliste missioonide ja operatsioonide jaoks, näiteks suurendades vägede rotatsiooni läbipaistvust ja prognoositavust ning laiendades ühiste kulude ulatust Euroopa rahutagamisrahastu raames. Tunnistame, et täitevvolitusteta missioonide tõhususe suurendamiseks on vaja pikendada missioonide vanemohvitseride siirmisperioodi. Need jõupingutused aitavad osalevatel liikmesriikidel täita alalise struktureeritud koostöö raames võetud asjakohaseid kohustusi.

Valmisolek ja **koostegutsemisvõime** on üliolulised elemendid meie reageerimisel ohtudele ja strateegilisele konkurentsile. Sagedased tsiviil- ja sõjalised **lahinguõppused** kõigis valdkondades, nagu ka tõhustatud eelplaanimine, aitavad meil olulisel määral suurendada valmisolekut, edendada koostegutsemisvõimet ja toetada ühist strateegilist kultuuri. ELi raamistikus toimuvad lahinguõppused, millesse kaasatakse järk-järgult sõjaliste missioonide plaanamise ja juhtimise teenistus, kujundavad eelkõige ELi kiirsiirmisvõimet ning üldisemalt tugevdavad meie positsiooni, aitavad kaasa strateegilisele kommunikatsioonile ja tugevdavad koostegutsemisvõimet, sealhulgas partneritega.

Venemaa sõjaline agressioon Ukraina vastu on kinnitanud tungivat vajadust oluliselt suurendada meie relvajõudude **sõjaväelist liikuvust** liidus ja väljaspool liitu. Tugevdame kahesuguse kasutusega transporditaristut kogu üleeuroopalises transpordivõrgus, et soodustada sõjaväelaste, kaitseotstarbelise materjali ja varustuse kiiret ja sujuvat liikumist operatiivsiirmiseks ja -õppusteks, tehes tihedat koostööd NATO ja teiste partneritega. Lepime kokku uutes kohustustes, et kiirendada ja ühtlustada piiriüleseid menetlusi, teeme kindlaks viisid, kuidas säilitada lühikese etteteatamisega suuri liikumisi, investeerime oma relvajõudude digitaliseerimisse ning arendame tiptasemel energiatõhusaid võimeid, mis tagavad meie võime kiiresti reageerida ja tegutseda tõrjuvas keskkonnas, võttes arvesse teatavate liikmesriikide põhiseadusest tulenevaid nõudeid. Samuti seome oma sõjaväelise liikuvuse alase töö liikmesriikide relvajõudude laua- ja lahinguõppustega.

Eesmärgid

Meie eesmärk on saada enesekindlamaks julgeoleku- ja kaitsevaldkonna osalejaks, võimaldades jõulisemat, kiiremat ja otsustavamalt tegutsemist, sealhulgas liidu kerksuse ning vastastikuse abi ja solidaarsuse tagamiseks. Eelplaanimisest saab norm ning olemasolevaid juhtimisstruktuure tõhustatakse. Me oleme paremini ette valmistatud tänu lahinguõppustele ja kriise käsitlevale integreeritumale lähenemisviisile.

Tegutsemine

- 2025. aastaks on **ELi kiirsiirmisvõime**, mis võimaldab kiiresti siirda tõrjuvasse keskkonda kuni 5000 sõjaväelasest koosneva modulaarse jõu, täielikult toimiv. Selleks lepime 2022. aastal kokku tegevusstsenaariumides. Alates 2023. aastast annavad korrapärased lahinguõppused panuse valmisolekusse ja koostegutsemisvõimesse.
- 2023. aastaks teeme otsuse **Euroopa Liidu lepingu artikli 44** rakendamise praktilise korra kohta, et võimaldada rühmal liikmesriikidel, kes on selleks valmis ja võimelised, ELi raamistikus ja nõukogu poliitilise järelevalve all plaanida ja juhtida missiooni või operatsiooni.
- 2025. aastaks saab **sõjaliste missioonide plaanimise ja juhtimise teenistus** plaanida ja juhtida kõiki täitevvolitusteta sõjalisi missioone ning kahte väikest või ühte keskmist täitevvolitustega operatsiooni, nagu ka lahinguõppusi. Järgmise sammuna ja selle eesmärgi saavutamisel teeme samuti tööd selle nimel, et veelgi suurendada oma suutlikkust kavandada ja läbi viia täiendavaid täitevvolitusteta missioone ja täitevvolitustega operatsioone.
- Tugevdame veelgi **oma ÜJKP tsiviil- ja sõjalisi missioone ja operatsioone**. Selleks kohandame 2022. aasta keskpaigaks esimese sammuna veelgi oma praegust sõjaliste missioonide mudelit, et suurendada nende tõhusust kohapeal. Samuti uurime võimalusi oma kahe mereväeoperatsiooni tugevdamiseks. Samal ajal uurime muid võimalusi, kuidas pakkuda partnerriikide julgeoleku- ja kaitseorganisatsioonidele sihipärast nõustamistuge.
- Tugevdame **vastastikust toetust ÜJKP missioonide ja operatsioonide ning Euroopa juhitavate vajaduspõhiste missioonide ja operatsioonide vahel** kooskõlas nende vastavate volitustega. Esimese sammuna seame 2022. aasta lõpuks tandritel sisse sidemed, näiteks EUNAVFOR Atalanta ja Hormuzi väinas läbiviidava olukorrateadlikkust merel käsitleva Euroopa missiooni vahel ning Sahelis.
- Tuginedes kogemustele, mis on saadud **koordineeritud merelise kohaloleku** kaudu Guinea lahes ja selle laiendamisest India ookeani loodeosas, kaalume alates 2022. aasta teisest poolest muid huvipakkuvaid merepiirkondi.
- 2023. aastaks lepime kokku **lennundusjulgestusoperatsioonide** sõjalises kontseptsioonis, mis hõlmab õhutoetuse, pääste ja evakuatsiooni, seire ja katastroofiabiga seotud ülesandeid.

- 2023. aasta keskpaigaks võtame vastu uue **ÜJKP tsiviiltegevuse kokkuleppe**, mis suurendab veelgi meie missioonide tõhusust ja aitab arendada vajalikke tsiviilvõimeid. Samuti tõhustame veelgi koostööd asjaomaste ELi ja liikmesriikide justiits- ja siseküsimumste valdkonna osalejate ning ÜJKP vahel. Oleme võimelised 30 päeva jooksul siirma 200 täisvarustuses eksperdist koosneva **ÜJKP tsiviilmissiooni**, sealhulgas keerulisse keskkonda.
- Me lõimime süstemaatiliselt **inimõiguseid ja soolist võrdõiguslikkust** kõikidesse ÜJKP tsiviil- ja sõjalistesse meetmetesse ning suurendame naiste arvu kõigil ametikohtadel, sealhulgas juhtpositsioonidel. 2023. aastaks tugevdame oma inimõiguste ja soolise võrdõiguslikkuse nõustajate võrgustikku ÜJKP missioonides ja operatsioonides.

Valmistumine

- Korraldame jätkuvalt korrapäraseid õppusi, et veelgi tugevdada **vastastikust abi** relvastatud kallaletungi korral vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 42 lõikele 7. See hõlmab korrapäraseid küberkaitseõppusi alates 2022. aastast.
- Alates 2023. aastast korraldame regulaarseid **lahinguõppusi** kõikides valdkondades, kaasates järk-järgult sõjaliste missioonide plaanimise ja juhtimise teenistuse. Ka neis õppustes kombineeritakse ÜJKP tsiviil- ja sõjalisi elemente.
- 2022. aastaks lepime kokku ÜJKP sõjaliste missioonide ja operatsioonide **väeüksuste rotatsioonitsükli registris** ning tugevdame nii ÜJKP tsiviil- kui ka sõjaliste missioonide ja operatsioonide puhul varajast poliitilist väekaardistamist.
- Pidades samuti silmas ELi kiirsiirmisvõimega seotud ettepanekuid, hindame 2023. aastaks uuesti **ühiste kulude** ulatust ja määratlust, et suurendada solidaarsust ning ergutada sõjalistes missioonides ja operatsioonides osalemist, samuti õppustega seotud kulusid.
- 2022. aasta lõpuks võtame uusi kohustusi eesmärgiga oluliselt tõhustada **sõjaväelist liikuvust** ja investeerida sellesse ning lepime kokku ambitsioonikas ja muudetud tegevuskavas. See hõlmab uusi meetmeid sellistes valdkondades, nagu digitaliseerimine, transporditaristu ja selle tugisüsteemide küberkerksuse tugevdamine, ning tehisintellekti ning õhu- ja mereveo kasutamist, et parandada sõjaväelist liikuvust ELis ja sellest väljaspool. Tulevikus suurendame ja võimendame sõjaväelisse liikuvusse investeerimist¹.
 - Kiirendame viivitamata kahesuguse kasutusega transporditaristu projektide rakendamist, sealhulgas eeljaotades neile sõjaväelise liikuvuse eelarve sõjaväelise liikuvuse tegevuskavast ning Euroopa ühendamise rahastust.
 - 2022. aasta lõpuks alustame ELi transporditaristu suutlikkuse analüüsi, et säilitada lühikese etteteatamisega suuri liikumisi.
 - 2025. aastaks viime lõpule piiriüleste menetluste täiustamise ja ühtlustamise.

¹ Teeme seda, ilma et see mõjutaks ELi järgmist mitmeaastast finantsraamistikku.

3. TURVALISUSE JA JULGEOLEKU TAGAMINE

Peame valmistuma parimal võimalikul viisil kiiresti tekkivatele väljakutsetele reageerimiseks. Meie strateegilised konkurendid on meid mitmete vahendite abil võtnud sihikule ning panevad proovile meie **kerksuse** eesmärgiga vähendada meie **turvalisust ja julgeolekut** ning tegutseda aktiivselt selle nimel, et piirata meie turvalist juurdepääsu merele, õhuruumile, küberruumile ja kosmosesse. Seisame silmitsi üha rohkemate hübriidohtudega. Lisaks on jätkuvalt probleemiks riikidevahelised ohud, nagu terrorism ja relvade levik. Peame oluliselt tugevdama oma kerksust, et selliseid ohte paremini ette näha, avastada ja neile reageerida. Sellega seoses on abiks ohuanalüüsi korrapärane ja struktureeritud läbivaatamine, kuid see on vaid üks element.

Meie varajase hoiatamise, olukorra ülevaate ja turvalise side edendamine

Panustame rohkem analüüsides jagamisse, et edendada oma **olukorratedadlikkust** ja **strateegilist prognoosimist**, tuginedes oma varajase hoiatamise süsteemile ja tulevikuseire mehhanismile. Suurendame oma luureandmetel põhinevat olukorratedadlikkust ja asjakohast ELi võimet, eelkõige **ELi ühtse luureandmete analüüsivõime** ja ELi Satelliidikeskuse raames. See toob meid lähemale ka **ühisele strateegilisele kultuurile** ja aitab suurendada ELi usaldusväarsust strateegilise osalejana. Peame säilitama tiptaseme, mis puudutab otsuste tegemisel ELi autonoomia tagamist, muu hulgas ruumandmete alusel. Tugevdame ELi ühtse luureandmete analüüsivõime rolli ühtse kontaktpunktina, kuhu liikmesriikide tsiviil- ja sõjalise luure- ja julgeolekuteenistused saavad panustada strateegilise luurealase teabega. See hõlbustab strateegilise luureteabe vahetamist, et paremini reageerida meie ees seisvatele probleemidele ning pakkuda paremaid teenuseid ELi institutsioonide ja liikmesriikide poliitikakujundajatele.

Kuna ELi institutsioonid langevad üha enam küberrünnete või süsteemidesse sekkumise katsete ohvriks, peab EL tõhustama oma kõige kriitilisemate protsesside, varade ja teabe kaitset ning tagama, et ta saab tugineda kindlatele ja usaldusväärsetele infosüsteemidele ja piisavatele Euroopa sidesüsteemidele. Parem olukorra ülevaade nõuab **side turvalisuse** suurendamist. Selleks ühtlustame julgeolekunorme ja reegleid ning tugevdame liikmesriikide ning ELi institutsioonide, organite ja asutuste, nagu ka ÜJKP missioonide ja operatsioonide ühist teabe, taristu ja sidesüsteemide kaitse käsitlust. See nõuab investeringute tegemist tiptasemel Euroopa tehnilisse varustusse, taristusse ja eksperditeabesse. Tuginedes ELi küberturvalisuse strateegiale, kutsume ELi institutsioone, organeid ja asutusi üles võtma vastu täiendavaid standardeid ja norme teabe ja küberturvalisuse kohta, samuti ELi salastatud teabe ja tundliku salastamata teabe kaitse kohta, hõlbustades seeläbi turvalist teabevahetust liikmesriikidega.

Hübriidohud, küberdiplomaatia ning välisriigist lähtuv infoga manipuleerimine ja sekkumine

Tugevdame oluliselt oma **kerksust** ja suurendame suutlikkust võidelda **hübriidohtude**, küberrünnete ja välisriigist lähtuva infoga manipuleerimisega. Välismaised riiklikud ja valitsusvälised osalejad täiustavad pidevalt ja tugevdavad seeläbi oma taktikat, tehnikaid ja menetlusi, nagu ebaseadusliku rände ärakasutamine, õigussõda ning samuti meie majandusliku ja energiajulgeoleku vastu suunatud sunnimeetmed. Lai hulk olemasolevaid ja võimalikke uusi ELi vahendeid kogutakse kokku laiemasse **ELi hübriidmeetmete kogumisse**. See kogum peaks looma raamistiku koordineeritud reageerimiseks ELi ja selle liikmesriike mõjutavatele hübriidkampaaniatele ning need peaksid hõlmama näiteks ennetus-, koostöö- ja stabiliseerimismeetmeid ning piiravaid ja taastumist toetavaid meetmeid, samuti tugevdama solidaarsust ja vastastikust abi. Liikmesriigid võivad teha ettepanekuid hübriidmeetmete koordineeritud omistamiseks, pidades meeles, et omistamine on riikide suveräänne õigus. Meie reageerimine nõuab kõigi asjakohaste tsiviil- ja sõjaliste vahendite täielikku mobiliseerimist, kui see on vajalik, tuginedes välis- ja sisepoliitikale. Samuti peab see põhinema kõnealuste ohtude ühisel mõistmisel ja hindamisel. Seetõttu tugevdame oma suutlikkust selliseid ohte ja nende allikat avastada, kindlaks teha ja analüüsida. Sellega seoses pakub ELi ühtne luureandmete analüüsivõime, eelkõige **hübriidohtude ühisüksus**, prognoosimist ja olukorrateadlikkust. Osana sellest laiemast ELi hübriidmeetmete kogumist peame tugevdama oma **ühiskondlikku ja majanduslikku säilenõtkust**, kaitsma elutähtsat taristut ning oma demokraatiat ning ELi ja riiklikke valimisprotsesse. Samuti loome **hübriidohtudega tegelevad ELi kiirreageerimisrühmad**, mis on ohuga kohandatavad, tuginedes asjakohasele valdkondlikule riiklikule ja ELi tsiviilalasele ja sõjalisele eksperditeabele, et toetada liikmesriike, ÜJKP missioone ja operatsioone ning partnerriike hübriidohtudega võitlemisel. Tagame sünergia ja uurime edasisi võimalusi koostööks NATOga hübriidohtudevastases võitluses.

Samuti peame suutma kiiresti ja jõuliselt reageerida küberrünnete vastu, nagu riiklikult toetatav pahatahtlik kübertegevus, mis on suunatud elutähtsale taristule, ja lunavararünnete vastu. Selleks tugevdame oma suutlikkust küberründeid kindlaks teha ja koordineeritud viisil analüüsida. Tugevdame **ELi küberdiplomaatia meetmete kogumit** ja kasutame täiel määral kõiki selle vahendeid, sealhulgas kehtestame välisosalejate suhtes liidu ja selle liikmesriikide vastu suunatud pahatahtliku kübertegevuse eest ennetusmeetmeid ja sanktsioone. Aitame kaasa ELi ühise küberüksuse loomisele, et parandada ELi institutsioonide ja liikmesriikide ühist olukorrateadlikkust ja koostööd.

Me reageerime kindlalt välisriigist lähtuvale infoga manipuleerimisele ja sekkumisele, samamoodi nagu tegime oma otsustava ja koordineeritud tegevuse kaudu Venemaa desinformatsioonikampaaniale reageerimiseks seoses Ukraina vastu suunatud sõjalise agressiooniga. Me jätkame seda täielikus kooskõlas ELi sisepoliitikaga, luues ühise arusaama ohust ja arendades edasi mitmesuguseid vahendeid, et seda ohtu tõhusalt käsitleda ja panna selliste tegude toimepanijad rahaliselt vastutama. Meie ühiskondliku säilenõtkuse suurendamiseks tugevdame samuti juurdepääsu usaldusväärsele teabele ning tasuta ja sõltumatule meediale kogu liidus. Selleks, ja nagu on nõutud Euroopa demokraatia tegevuskavas, hakkame töötama välja **ELi meetmete kogumit välisriigist lähtuv infoga manipuleerimise ja sekkumise käsitlemiseks ja tõkestamiseks**, muu hulgas meie ÜJKP missioonide ja operatsioonide käigus. See tugevdab meie reageerimisvõimalusi, kerksust ja koostööd nii ELis kui ka partnerriikide toetamisel ning parandab olukorrateadlikkust kiirhoiatussüsteemi kaudu. Samuti arendame edasi valimisprotsesside ühist rakendusmehhanismi ja valimistaristu võimalikku määramist elutähtsaks taristuks. Jätkame koostööd sarnaselt meeletatud partneritega, nagu NATO, G7, kodanikuühiskond ja erasektor, ning suurendame oma jõupingutusi ÜRO raamistikus.

Juurdepääsu tagamine strateegilistele valdkondadele

Jätkame **ELi küberkaitsepoliitika** väljatöötamist, et pakkuda kaitset küberrünnete eest, neid avastada ja ära hoida. Sellega hoogustatakse teadusuuringuid ja innovatsiooni, stimuleeritakse ELi tööstusbaasi ning edendatakse haridust ja koolitust, et tagada meie tegutsemisvalmidus. Selle abil tugevdatakse koostööd ELi ja liikmesriikide küberkaitse valdkonna osalejate vahel ning töötatakse ELi tasandil välja võimetugevdusmehhanismid, sealhulgas ÜJKP missioonide ja operatsioonide kontekstis. Samuti tugevdatakse sellega koostööd, mida tehakse küberkaitse valdkonnas sarnaselt meelestatud partneritega, eelkõige NATOga. Uus Euroopa **küberkerksuse õigusakt** tugevdab meie ühist lähenemisviisi kübertaristu ja -standardite küsimuses. Töötame selle nimel, et luua Euroopa infoturbe keskuste taristu.

Töötame kooskõlas ELi küberturvalisuse strateegiaga (2020) välja liidu positsiooni tugevdamise **kübervaldkonnas**, suurendades oma suutlikkust ennetada küberründeid võimete arendamise, koolituse, õppuste ja kerksuse tugevdamise kaudu ning reageerides kõiki olemasolevaid ELi vahendeid kasutades kindlalt liidu, selle institutsioonide ja liikmesriikide vastu suunatud küberrünnete. Lisaks anname märku oma otsusekindlusest pakkuda viivitamatut ja pikaajalist reageerimist ohusubjektidele, kes püüavad keelata ELile ja selle partneritele turvalist ja avatud juurdepääsu küberruumile. Toetame oma partnereid nende küberkerksuse tugevdamisel ning küberkriiside korral lähetame ELi ja liikmesriikide eksperte, et pakkuda tuge. Korraldades kübervaldkonda käsitlevaid korrapäraseid õppusi, aitame veelgi suurendada solidaarsust ja vastastikust abistamist. Tõhustame oma **küberluurevõimet**, et tugevdada oma küberkerksust, pakkudes tõhusat tuge ka meie ÜJKP tsiviil- ja sõjalistele missioonidele ja operatsioonidele ning samuti meie relvajõududele. Me suurendame koostegutsemisvõimet ja teabevahetust sõjaliste infoturbeintsidentidega tegelevate rühmade (mil CERT) vahelise koostöö, samuti kaitseotstarbeliste küberoperatsioonide läbiviimise kaudu. Tunnistame, et oma küberturvalisust suurendades saame tugevdada ka nende jõupingutuste tõhusust ja turvalisust, mida teeme maismaal, õhus, merel ja kosmoses.

Meie tegutsemisvabadus sõltub ohutust, turvalisest ja autonoomsest juurdepääsust **kosmosevaldkonnale**. Peame olema valmis selleks, et kosmose küsimuses suureneb konkurents ja tekib rohkem konflikte. Üha suurema sõltuvuse tõttu kosmosesüsteemidest ja -teenustest oleme strateegiliste konkurentide vastutustundetu ja vaenuliku käitumise suhtes haavatavamad. Järjest rohkem orbiidil olevaid objekte ja kosmoseprügi suurendab samuti riske ja pingeid. ELi kosmoseprogramm ning liidu ja selle liikmesriikide muud kosmosetaristud aitavad tugevdada meie kerksust. Nad pakuvad põhiteenuseid, millega asendatakse või täiendatakse Maa seire, satelliitnavigatsiooni või telekommunikatsiooni maapealseid taristuid. ELi kosmoseside süsteemid peaksid julgeoleku- ja kaitsevaldkonna osalejatele pakkuma ülemaailmset ühenduvust. Selleks töötame ELi kosmosepõhise ülemaailmse turvalise sidesüsteemi ettepaneku kallal, sealhulgas liidu turvalise ühenduvuse programmi (2023–2027) kaudu.

Võttes arvesse ELi kosmosevarade kuulumist tsiviilkontrolli alla ja ELi kosmoseprogrammi tähtsust, on kiireloomuliselt vaja täiendada praegust kosmosestrateegiat ning edendada liidu julgeoleku- ja kaitsemõõdet kosmose valdkonnas. Uus **ELi kosmosestrateegia julgeoleku ja kaitse valdkonnas** aitab meil kujundada ühist arusaama kosmosega seotud riskidest ja ohtudest, töötada välja asjakohased lahendused ja võimed, et reageerida paremini ja kiiremini kriisidele, tugevdada meie kerksust ning kasutada ka täielikult ära kosmosevaldkonnaga seotud eeliseid ja võimalusi. Selline strateegia peaks hõlmama näiteks poliitilist, operatiiv-, diplomaatilist ja juhtimismõõdet.

Jätkame **kosmose olukorrast ülevaate saamisesse** panustamist, et paremini mõista ja vähendada kosmosega seotud riske, ohte ja nõrku kohti. Tugevdame kahesuguse kasutusega innovatsiooni ja investeerime võimete arendamisse, et Euroopa saaks kasu autonoomsest juurdepääsust kosmosele. Me kaitseme kosmose tarneahelaid ja investeerime kriitilise tähtsusega kosmosetehnoloogiasse koostöös Euroopa Kaitseagentuuri ja Euroopa Kosmoseagentuuriga. Samuti tugevdame asjaomaste Euroopa tarneahelate vastupanuvõimet, et tagada kosmosetaristu terviklikkus, turvalisus ja toimimine. Teeme tihedat koostööd partneritega ohtude vähendamiseks kooskõlas ÜROs tehtavate jõupingutustega avakosmoses vastutustundliku käitumise normide, reeglite ja põhimõtete väljatöötamisel. Töötame selle nimel, et töötada välja ELi ühine lähenemisviis kosmoseliikluse korraldamisele, tuginedes komisjoni ja kõrge esindaja ühisteatisele. Viime läbi õppusi, et testida oma kosmosevarade kerksust ja teha kindlaks vajalikud vahendid nõrkade kohtade käsitlemiseks, et kiiresti ja kindlalt reageerida kosmosega seotud ohtudele hädaolukorra või kriisi korral. Pärast Galileo ohtudele reageerimise mehhanismi valideerimist hakkame seda kasutama ka ELi kosmoseprogrammi muude osade puhul. Samuti püüame veelgi tugevdada solidaarsust, vastastikust abi ja kriisidele reageerimist kosmosest tulenevate rünnakute või kosmoses paiknevaid varasid ähvardavate ohtude korral, sealhulgas õppuste kaudu.

Õhuruumi valdkond on äärmiselt oluline, et kaitsta meie territooriume ja rahvast ning rahvusvahelist kaubandust ja reisimist. Riiklikud ja valitsusvälised osalejad panevad meie julgeoleku proovile nii ELi territooriumil kui ka mujal, näiteks kaaperdades tsiviillennukeid ning kasutades üha sagedamini mehitamata õhusõidukeid ja uusi tehnoloogiaid. Tehnoloogiliselt keerukad sõjalised võimed, nagu mehitamata õhusõidukid, kesk- ja pikamaaõhutorje ning kaasaegsed õhusõidukid, levivad kogu maailmas ning ohustavad järjest enam õhuruumi turvalist ja piiranguteta kasutamist. Vaba ja turvalist juurdepääsu õhuruumile ohustavad ka meie konkurentide, eelkõige meie naabruses asuvate konkurentide juurdepääsu- ja tegevuse takistamise strateegiad. Tihedas koostöös asjaomaste tsiviillennunduse sidusrühmadega ja NATOga jätkame strateegilist arutelu, et säilitada meie vaidlustamata juurdepääs õhuruumile.

Tuginedes ELi merendusjulgeoleku strateegia ja selle tegevuskava ajakohastamisele, jätkame oma **merendusjulgeolekusse** ja üleilmsesse kohalolekusse panustamist ning tagame seega piiranguteta pääsu avamerele ja meresidekoridoridele, samuti rahvusvahelise mereõiguse järgimise. Merel toimepandavad provokatiivsed ebaseaduslikud teod, kuritegelik tegevus nagu piraatlus, salakaubavedu, merepiirkondadega seotud vaidlused ja põhjendamatud nõuded, juurdepääsu keelamine ja hübriidohud – kõik need kahjustavad meie merendusjulgeolekut. Selleks et kaitsta oma merendusala huve ja elutähtsat meretaristut, sealhulgas meie merepõhjasid, suurendame oma võimet koguda ja pakkuda täpset teavet ja luureandmeid, et suurendada olukorratundlikkust, sealhulgas tsiviil- ja sõjaliste osalejate vahelise teabevahetuse kaudu. Sel eesmärgil jätkame ühiste operatiiv-, võimealaste ja tehnoloogiliste lahenduste väljatöötamist, sealhulgas kasutades parimal viisil ära alalise struktureeritud koostöö raamistikku. Me arendame edasi **koordineeritud merelise kohaloleku** mehhanismi ning tugevdame oma ÜJKP mereoperatsioonide ja asjaomaste osalejate vahelist suhtlust ja koordineerimist. Merendusala valmisoleku suurendamiseks ja kerksuse tugevdamiseks korraldame liikmesriikide merevägede ja rannikuvalve korrapäraseid mereõppusi. Me kasutame täiel määral ära ka oma partnerluspoliitikat merenduse valdkonnas, näiteks sadamakülastuste, väljaõppe ja õppuste ning suutlikkuse suurendamise kaudu.

Terrorismivastane võitlus

Tugevdame oma reageerimist **terrorismi paremaks ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks**. Kasutades oma ÜJKP vahendeid ja muid vahendeid, toetame partnerriike muu hulgas diplomaatilise tegevuse ja poliitilise dialoogi, stabiliseerimispüüdluste, vägivaldse äärmusluse ennetamise ja selle vastu võitlemise programmide ning õigusriigi valdkonnas tehtava koostöö kaudu. Tugevdame oma koostööd strateegiliste partneritega, sealhulgas ÜROga, ja muudel mitmepoolsetel foorumitel, nagu ülemaailmne terrorismivastase võitluse foorum ja ülemaailmne Daeshi-vastane koalitsioon. Samuti tegeleme uute arengusuundade vastu võitlemisega, nagu uute tehnoloogiate kasutamine terrorismi rahastamiseks ja terroristliku veebisisu levitamise tõkestamine. Tugevdame veelgi oma terrorismivastase võitluse ekspertide võrgustikku ELi delegatsioonides.

Desarmeerimise, relvade leviku tõkestamise ja relvastuskontrolli edendamine

Me kaitseme, toetame ja edendame veelgi **desarmeerimise, relvade leviku tõkestamise ja relvastuskontrolli** raamistikku. Jätkame tuumarelvade leviku tõkestamise lepingu keske rolli toetamist ning rõhutame vajadust täita kõik sellest tulenevad kohustused ja eelmistel läbivaatamiskonverentsidel võetud kohustused, sealhulgas vajadust konkreetsete edusammude järele VI artikli täielikuks rakendamiseks, et lõppeesmärgina saavutada tuumarelvade täielik kaotamine. Meil on kindel kavatsus püüda saavutada ohutum ja turvalisem maailm kõigi jaoks kooskõlas aluslepingu eesmärkidega viisil, mis toetab rahvusvahelist stabiilsust, rahu ja julgeolekut. Peame suurendama oma suutlikkust kontrollida immateriaalset üleandmist, sealhulgas vajaduse korral kontrollida teaduslike teadmiste üleandmist. See hõlmab olemasolevate ekspordikontrollisüsteemide kaitsmist ja tugevdamist. Seistes silmitsi uutest tehnoloogiatest tulenevate uute probleemidega, on EL jätkuvalt pühendunud desarmeerimise, relvade leviku tõkestamise ja relvastuskontrolli struktuuri säilitamisele. Sellega seoses on väga oluline ka kooskõlastatud lähenemisviis partneritega.

Relvastuskontrolli valdkonnas tõhustavad EL ja selle liikmesriigid oma teabevahetust ja jõupingutusi võimalike relvastuskontrolli lahenduste osas, võttes arvesse oma julgeolekuhuve ning tehes tihedat koostööd partneritega, eelkõige Ameerika Ühendriikide ja NATOga. Jätkame selles küsimuses tööd. Me nõuame jätkuvalt, et suurima tuumaarsenaliga riigid vähendaksid uute START lepingu järgsete kokkulepete sõlmimise teel arsenaale, sealhulgas strateegilisi ja mittestrateegilisi ja positsioonidele paigutatud tuumarelvade, ning nõuame edasisi arutelusid usalduse suurendamise meetmete, kontrolli, tuumadoktriinide läbipaistvuse ja strateegiliste riskivähendusmeetmete üle.

Kliimamuutustele, katastroofidele ja hädaolukordadele vastupanu võime suurendamine

Kliimamuutused ja keskkonnaseisundi halvenemine ei ole mitte ainult oht iseeneses, vaid ka riski kordistajad. Globaalne soojenemine põhjustab üha **sagedasemaid ja äärmuslikumaid ilmastikunähtusi** ning **looduskatastroofe**, samuti ökosüsteemide halvenemist kogu maailmas, mis suurendab haavatavust ja kokkupuudet sellega. See suurendab sotsiaalse, majandusliku ja poliitilise ebastabiilsuse ning konfliktide võimalikkust ebakindlates riikides. Kliimamuutused ja keskkonnaseisundi halvenemine mõjutavad olulist energiataristut, põllumajandustegevust ja loodusvarade nappust, süvendades olemasolevat sotsiaalset ebavõrdsust ja avades haavatavad kogukonnad uut liiki riskidele. Seetõttu on sellel otsene mõju ka meie julgeolekule ja kaitsesele. Kliimanetraalsele majandusele üleminek võib avaldada sotsiaalset, majanduslikku ja poliitilist mõju, mis võib kaasa tuua konfliktiohtlike olukordade sagenemise. Hindame täiendavalt kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemise erinevaid mõjusid ülemaailmsele ja piirkondlikule julgeolekule, sealhulgas meie enda relvajõududele ning ÜJKP missioonidele ja operatsioonidele. Kohandame liidu julgeoleku- ja kaitsesektorit ning ÜJKP tegevusi ning suurendame energia- ja ressursitõhusust, mis hõlmab meie ÜJKP missioonide ja operatsioonide keskkonnajalajälge, kooskõlas liidu eesmärgiga saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus vastavalt Euroopa rohelisele kokkuleppele, vähendamata seejuures operatiivset tõhusust. Selleks tugevdame keskkonnahoidliku tehnoloogia ja kestliku digitaliseerimise rolli relvajõududes ja kaitsesektoris laiemalt. Samuti integreerime kliimamuutuste ja keskkonnakaalutlused oma ÜJKP tsiviil- ja sõjalistesse missioonidesse ja operatsioonidesse. Lisaks tugevdame oma analüüsivõimet ja varajase hoiatamise süsteeme seoses kliimamuutustest tingitud konkreetsete julgeolekuprobleemidega ning ülemaailmse üleminekuga kliimanetraalsele, ressursitõhusale ja ringmajandusele.

Suurtele kriisidele reageerimisel on väga oluline integreeritud lähenemisviis. COVID-19 pandeemia ja Afganistani kriis on esile toonud, kui oluline on suurendada suutlikkust **päästa ja evakueerida** meie kodanikke, kes on sattunud välismaal viibides ohtu. Samuti nähtub siit selgelt, kui oluline on relvajõudude roll **keeruliste kriiside** ajal. Sõjalised osalejad liikmesriikides saavad mobiliseerida märkimisväärsed vahendeid, et toetada katastroofiolukordades tsiviilreageerijaid sellistes valdkondades nagu logistiline, meditsiiniline ja julgeolekualane toetus ning taristu. Tuginedes olemasolevatele Euroopa Liidu sõjalise staabi struktuuridele, näiteks ELi liikumiste planeerimise üksusele ning komisjoni humanitaar- ja katastroofiabimehhanismidele, parandame oma sõjalise abi osutamise suutlikkust ning tõhustame tsiviil- ja sõjandusasutuste vahelist koordineerimist riiklikul ja liidu tasandil. Sellega tagatakse, et sõjalised osalejad on viimase abinõuna valmis abistama tsiviilasutusi tulevaste hädaolukordade ja katastroofide korral. Euroopa Liidu sõjaline staap võib samuti aidata kriisiolukorras olevatele liikmesriikidele ja kolmandatele riikidele antava logistilise toe ja abi koordineerimist, samuti selliste ELi vahendite nagu Euroopa rahutagamisrahastu rakendamist või liikmesriikide taotluse korral vastastikuse abi klausli rakendamist kooskõlas Euroopa Liidu lepinguga. Samuti vaadatakse läbi ja tugevdatakse Euroopa välisteenistuse kriisireageerimismehhanismid, oma konsulaarabimehhanismid ja kohapealne julgeolek, et parandada abi andmist liikmesriikidele, kes teevad jõupingutusi oma välismaal viibivate kodanike kaitsmiseks ja päästmiseks, ning toetada ELi delegatsioone, kui neil tuleb oma töötajaid evakueerida. Toetame tsiviilelanikkonna katastroofiabialaseid jõupingutusi, rakendades liidu elanikkonnakaitse mehhanismi, ja peame tagama, et suudame oma kodanikke ohutult evakueerida kohtadest, mida on tabanud loodus- ja inimtegevusest tingitud katastroofid. Sellega seoses suurendame ka koordineerimist ÜRO ja NATOga.

Eesmärgid

Peame valmistuma parimal võimalikul viisil kiiresti tekkivatele väljakutsetele reageerimiseks. Tugevdame oluliselt oma kerksust. Koondame kokku oma vahendid, et hübriidohtudega paremini võidelda, töötades välja hübriidmeetmete kogumi. See tähendab ka seda, et tugevdame oma küberkaitset ja -turvalisust ning suutlikkust pärssida ja tõkestada välisriigist lähtuvat infoga manipuleerimist ja sekkumist. Lisaks peame suutma endale tagada pääsu avamerele ja -kosmosele ning kohaloleku avamerel, õhuruumis ja kosmoses. Meie eesmärk on veelgi suurendada vastupanuvõimet kliimamuutustega seotud riskidele ning inimtegevusest tingitud ja looduskatastroofidele, püüdes samal ajal saavutada ELi kliimaneutraalse kohaloleku. Tugevdame ka oma suutlikkust päästa ja evakueerida meie kodanikke, kes on sattunud välismaal viibides ohtu. Kõik need jõupingutused aitavad tugevdada meie solidaarsust ja vastastikust abi.

Luure ja turvaline side

- 2022. aasta lõpuks vaadatakse tihedas koostöös liikmesriikide luureteenistustega ühtse luureandmete analüüsivõime raames läbi **ELi ohuanalüüs**. Sellised korrapärased ja struktureeritud läbivaatamised tehakse vähemalt iga kolme aasta järel või varem, kui muutuv strateegiline ja julgeolekuolukord seda nõuab.
- 2025. aastaks tugevdame oma **ühtset luureandmete analüüsivõimet**, suurendades ressursse ja võimeid. 2025. aastaks tugevdame ka **ELi Satelliidikeskust**, et suurendada oma sõltumatut georuumilist luurevõimet.
- Teabe, sealhulgas salastatud teabe vahetuse hõlbustamiseks kutsume ELi institutsioone, organeid ja asutusi üles võtma 2022. aastal vastu täiendavad **standardid ja normid**, et tagada küberturvalisus ja infoturve.

Hübriidohud, küberdiplomaatia ning välisriigist lähtuv infoga manipuleerimine ja sekkumine

- 2022. aastal töötame välja **ELi hübriidmeetmete kogumi**, mis peaks looma raamistiku koordineeritud reageerimiseks ELi ja selle liikmesriike mõjutavatele hübriidkampaaniatele, hõlmates näiteks ennetus-, koostöö- ja stabiliseerimismeetmeid ning piiravaid ja taastumist toetavaid meetmeid, ning toetama solidaarsust ja vastastikust abistamist. Sellesse kogutakse kokku olemasolevad ja võimalikud uued vahendid, mis hõlmab ka hübriidohtudega tegelevate ELi kiirreageerimisrühmade loomist, et toetada liikmesriike, ÜJKP missioone ja operatsioone ja partnerriike hübriidohtude vastases võitluses. Tuginedes ELi valdkonnapõhiste hübriidohtudega seotud vastupanuvõime tagamise lähtealustele ja praegusele julgeolekuolukorrale, teeme kindlaks puudujäägid, vajadused ja sammud nende kõrvaldamiseks. Samuti vaadatakse läbi ELi hübriidohutõrje operatiivprotokoll (ELi käsiraamat).
- 2022. aastal tugevdame **küberdiplomaatia meetmete kogumit** veelgi, eelkõige uurides täiendavaid reageerimismeetmeid.

- 2022. aastal töötame välja **välisriigist lähtuva infoga manipuleerimise ja sekkumise vastaste meetmete kogumi**. See tugevdab meie võimet oht tuvastada, seda analüüsida ja sellele reageerida, pannes toimepanijad rahaliselt vastutama. Suurendame veelgi ELi strateegilise kommunikatsiooni suutlikkust ja desinformatsiooni vastu võitlemise suutlikkust. 2023. aastaks loome asjakohase mehhanismi intsidente käsitlevate andmete süstemaatiliseks kogumiseks, mida hõlbustab spetsiaalne andmeruum, et kujundada välja ühine arusaam sellest, mida kujutab endast välisriigist lähtuv infoga manipuleerimine ja sekkumine. 2024. aastaks on kõigil ÜJKP missioonidel ja operatsioonidel täielikud võimed ja vahendid sellesse meetmete kogumisse kuuluvate asjaomaste meetmete rakendamiseks.

Strateegilised valdkonnad

- 2022. aastal täiendame **ELi küberkaitsepoliitikat**, et pakkuda kaitset küberrünnete eest, neid avastada ja ära hoida. 2022. aastal tehakse ettepanek võtta vastu uus **Euroopa küberkerksuse õigusakt** ja jätkub töö **ühise küberüksusega**.
- 2023. aasta lõpuks võtame vastu **ELi kosmosestrateegia julgeoleku ja kaitse valdkonnas**. 2022. aasta lõpuks alustame Galileo ohtudele reageerimise mehhanismi valideerimisega ja hakkame seda kasutama ka programmi muude osade puhul. 2022. aasta lõpuks uurime, kuidas kasutada solidaarsus-, vastastikuse abi ja kriisireageerimismehhanisme kosmosest tulenevate rünnakute või kosmoses paiknevaid varasid ähvardavate ohtude korral. Selleks korraldame ka õppusi, kus pannakse proovile solidaarsus ja testitakse kosmosevaldkonna sündmustele ja intsidentidele reageerimist. See toetab veelgi meie ühist strateegilist lähenemisviisi kosmose küsimuses.
- Ajakohastatud ELi merendusjulgeoleku strateegia alusel arendame edasi ja tugevdame 2025. aastaks ELi **merendusjulgeoleku** teadlikkuse mehhanisme, nagu ühine teabejagamiskeskond ja mereseire (MARSUR), et edendada koostalitlusvõimet, hõlbustada otsuste tegemist ja toetada tegevuse suuremat tõhusust. Suurendame veelgi oma mereväe kohaloleku nähtavust ELis ja sellest väljaspool, sealhulgas sadamakülastuste, väljaõppe ja õppuste ning suutlikkuse suurendamise kaudu.
- 2022. aasta lõpuks jätkame **õhuruumi valdkonnas** strateegilist arutelu, et tagada Euroopa vaba, ohutu ja turvaline juurdepääs õhuruumile.

Terrorismivastane võitlus

- Tõhustame koostööd strateegiliste partneritega ja mitmepoolsetel foorumitel ning tugevdame veelgi terrorismivastase võitluse ekspertide võrgustikku ELi delegatsioonides. 2023. aasta alguseks vaatame läbi ELi vahendid ja programmid, mis annavad panuse partnerite terrorismivastase võitluse suutlikkusse, et suurendada nende tõhusust, sealhulgas võidelda terrorismi rahastamise vastu.

Desarmeerimise, relvade leviku tõkestamise ja relvastuskontrolli edendamine

- 2023. aastaks tugevdame konkreetseid **ELi meetmeid desarmeerimise, relvade leviku tõkestamise ja relvastuskontrolli eesmärkide toetamiseks**. Eelkõige suurendame oma toetust partneritele ning aitame neil täielikult rakendada sanktsioone ja kontrollimenetlusi. Kutsume jätkuvalt üles sõlmima uue START lepingu kohaseid kokkuleppeid.

Kliimamuutused, katastroofid ja hädaolukorrad

- 2023. aasta lõpuks, võttes eesmärgiks rakendada täielikult **kliimamuutuste ja kaitse** tegevuskava, töötavad liikmesriigid välja riiklikud strateegiad, milles käsitletakse relvajõudude ettevalmistamist kliimamuutusteks. 2025. aastaks on kõikidel ÜJKP missioonidel ja operatsioonidel keskkonnanõustaja ja nad esitavad aruande oma keskkonnajalajälje kohta.
- Tugevdame **liikmesriikide relvajõudude suutlikkust toetada tsiviilvõimused** hädaolukordades nii plaanimise kui ka läbiviimise etapis, tõhustades samal ajal kõigi tasandite tsiviil- ja sõjaväevõimude vahelist koordineerimist. See hõlmab lahingu- ja ühisõppusi, mis hõlmavad katastroofiabistsenaariume, samuti humanitaarabi andmist kooskõlas humanitaarabi põhimõtetega. 2023. aastaks tugevdame **Euroopa välis teenistuse kriisidele reageerimise struktuure**, sealhulgas **situatsioonikeskust**, et tihedas koostöös hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskusega suurendada suutlikkust reageerida keerulistele hädaolukordadele, nagu ka evakuatsiooni- ja päästeoperatsioonidele välismaal.

4. INVESTEERIMINE

Kooskõlas Versailles' tegevuskavaga ja võttes arvesse väljakutseid, millega silmitsi seisame, ning et paremini kaitsta oma kodanikke – tunnustades samas teatavate liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsepoliitika eripära –, peame nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil otsustavalt ning rohkem ja targemini investeerima kaitsevõimesse ja innovaatilisse tehnoloogiasse. Peame tugevdama oma kaitsevõimet ja varustama oma relvajõudusid, võttes arvesse meie ees seisvaid üleilmseid probleeme. Peame olema julgemad ja kiiremad **kriitiliste võimelünkade** täitmisel, killustatusest ülesaamisel, oma jõudude täieliku koostegutsemisvõime saavutamisel ning kogu liidus Euroopa kaitsesektori kerkse, konkurentsivõimelise ja uuendusliku tehnoloogilise ja tööstusliku baasi tugevdamisel, mis tagab ka väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate piiriülese osalemise. Mõistame, et suuremate investeeringute tegemine ühisesse võimearendusse tagab suurema tõhususe, kasvatades mastaabisäästu ja tegutsemise tulemuslikkust. Samuti toetab see Euroopa novaatoreid ja tootjaid. Teatavates elutähtsates tehnoloogiavaldkondades tehnoloogilise sõltumatuse saavutamine, teistes valdkondades **strateegiliste sõltuvuste** piiramine ja meie väärtusahelate haavatavuse vähendamine on ohtlikuma maailma väljakutsetega toimetulekuks ja meie kerksuse tugevdamiseks äärmiselt olulised. ELi kerksuse tugevdamiseks ja varustuskindluse suurendamiseks on oluline teha vastastikust koostööd sarnaselt meelestatud partneritega kogu maailmas, vähendades samal ajal strateegilisi sõltuvusi ja suurendades vastastikust kasu.

Strateegilised suunitlused

Kooskõlas alalise struktureeritud koostöö (PESCO) raames juba võetud kohustustega ja pidades silmas meie ees seisvaid strateegilisi väljakutseid, on hädavajalik teha **suuremaid ja targemaid kulusi**. Seetõttu suurendame märkimisväärselt oma kaitsekulusi, suunates olulise osa investeeringutele ning keskendudes kindlaks tehtud strateegilistele puudujääkidele. Tagame selliste suuremate kulutuste käsitlemise liikmesriikide ja ELi tasandil koordineeritud ja ühise Euroopa lähenemisviisi abil, et saada võimalikult häid tulemusi, suurendada koostegutsemisvõimet ja kasutada täiel määral ära mastaabisäästu. Sel eesmärgil määrame kindlaks strateegilised suunised ressursside kohta, mida on vaja meie julgeolekuvajaduste katmiseks, ning ELi vahendite täiel määral ärakasutamise kohta ühiste kaitseinvesteeringute stimuleerimiseks.

Kooskõlas kokkulepitud ambitsioonitasemega teeme koostööd, kohandamaks kärmesti oma relvajõude ja elanikkonna suutlikkust, nii et need suudaksid kiiresti tegutseda ning aitaksid kaitsta meie huve ja väärtusi, tugevdades meie kerksust ning kaitstes liitu ja selle kodanikke. Selleks arendame edasi **ühtse koguspektri jõudusid**, mis on **erksad** ja **liikuvad**, **koostegutsemisvõimelised**, **tehnoloogiliselt arenenud**, **energiatõhusad** ja **kerksed**. Kooskõlas ühtsete jõudude põhimõttega jäävad kõnealused jõud liikmesriikide kätte ja neid võib siirda ka teistes raamistikes.

Kohandame ELi **kaitsevõime plaanimist ja arendamist**, vaadates eelkõige läbi peaesmärgi protsessi võimete plaanimise **stsenaariumid**, et need kajastaksid paremini operatsioonide tegelikku olukorda ja strateegilist prognoosi ning tagaksid ÜJKP missioonidele ja operatsioonidele vajalikud võimed. Sellised stsenaariumid hõlmavad sõjalist kiirsiirmist tõrjuvas keskkonnas ning hübriidohtudele reageerimist, turvalise juurdepääsu tagamist strateegilistele valdkondadele, näiteks avameri, õhk, küberruum ja kosmos, ning tsiviilvõimudele sõjalise abi andmist. Täpsustame veel strateegiatasandi plaanimise elemente, nagu reageerimisaeg, kestus, keskkond, kaugus ja operatsioonide sünkroonsus, mida on vaja võimete plaanimise stsenaariumide kohandamiseks. Peaesmärgi protsessi tulemused annavad jätkuvalt olulise panuse võimearendusplaani, mis hõlmab tulevasi kaitsevõime suundumusi ja tehnoloogilisi väljavaateid.

Peame tagama, et kõik ELi kaitsealgatused ja võimete plaanimis- ja arendusvahendid on integreeritud **riiklikku kaitseplaneerimisse**. Tagame jätkuvalt, et nende protsesside tulemused on kooskõlas NATO vastavate protsesside tulemustega. See suurendab meie ühtsete jõudude valmidust, töökindlust ja koostegutsemisvõimet.

ÜJKP tsiviilmissioonide tulemuslikkuse suurendamiseks töötame välja tsiviilsuutlikkuse ja -võimete protsessi, et paremini struktureerida ja ühiselt täita ÜJKP tsiviilmissioonide vajadusi stsenaariumide alusel, milles võetakse arvesse ka uusi ohte. **Strateegilise lao ja missioonide toetamise platvormi** kasutuselevõtt on aidanud suurendada meie suutlikkust pakkuda ÜJKP tsiviilmissioonidele varustust ja teenuseid. Lisaks kvaliteetse ja hästi koolitatud personali tagamisele kindlustame selle, et vajalikku varustust, sealhulgas varustust, mis võimaldab missioonidel tegutseda keerulisemas keskkonnas, saab tsiviilmissioonidele tarnida senisest veelgi kiiremini.

Sidusad ja ambitsioonikad võimed

Mitu liikmesriiki on kahe- või mitmepoolses raamistikus alustanud oluliste **strateegilisi võimeid käsitlevate projektide** väljatöötamist, mis hõlmab näiteks järgmise põlvkonna õhusõidukeid, Eurodrone'i, uut Euroopa merelaevaklassi ja tuleviku lahingutanki. Need muudavad tulevikus Euroopa julgeolekut ja kaitset märgatavalt ja aitavad aja jooksul kaasa ühtlustumisele. Sellega seoses on oluline rakendada kaitseküsimuste iga-aastase kooskõlastatud läbivaatamise käigus kokku lepitud soovitusi.

Lisaks tulevastesse võimetes ja innovatsiooni investeerimisele peame paremini ära kasutama ühise võimearenduse ja panustamise püüdlusi, sealhulgas uurides liikmesriikide vahelist ülesannetele spetsialiseerumist. Tugineme sellistele edukatele näidetele nagu Euroopa mitmeriigiline tanker- ja transpordilennukite laevastik.

ELi raamistikus ning eelkõige alalise struktureeritud koostöö ja Euroopa Kaitsefondi kaudu arendame me juba juhtimissüsteeme, soomukeid, raketisüsteeme ja suurtükiväge, patrullkorvette, mehitamata õhu- ja meresüsteeme, elektroonilise sõjapidamise võimet, kosmoseseiret, küberturbe kiirreageerimist ja kõrgtehnoloogilisi väljaõppesüsteeme. Investeerime täiendavalt **strateegilistesse võimalditesse** ja üldisemalt võimetes, mis on vajalikud kõigi missioonide ja operatsioonide teostamiseks vastavalt meie kokkulepitud ambitsioonitasemele. Tõhustame jõupingutusi, et leevendada võimetega seotud kriitilisi puudujääke sellistes valdkondades nagu strateegiline õhuvedu, kosmosepõhine ühenduvus ja kosmoseside vahendid, amfiibvõimed, meditsiinivarustus, küberkaitsevõime, luure-, seire- ja rekkevõime ning kaugjuhitava õhusõiduki süsteemid.

Peame vähendama killustatust ja arendama järgmise põlvkonna võimeid. Selleks kohustume jätkama tegutsemist lähtuvalt kõige esimese **kaitseküsimuste iga-aastase kooskõlastatud läbivaatamise** (avaldatud 2020. aastal) aruandes esitatud soovitustest, kaasa arvatud kokkulepitud kuuest võimetega seotud sihtvaldkonnast, mille puhul oleks kasu liikmesriikidevahelisest tõhustatud kaitsekoostööst. Need on lahingutank, sõdurivarustus, Euroopa patrull-laev, juurdepääsu ja tegevuse takistamise võimed ning mehitamata õhusõidukite tõrje, kosmosekaitse ja tõhustatud sõjaväeline liikuvus.

Selleks et tegutseda kiiresti ja kaitsta oma kodanikke, teeme koostööd kriitiliste puudujääkide kõrvaldamiseks. Kasutame täiel määral ära alalist struktureeritud koostööd ja Euroopa Kaitsefondi, et arendada koostalitlevaid tipptasemel süsteeme ja kõrgtehnoloogiat. Võtame endale kohustuse arendada koostööprojektide kaudu eelkõige järgmisi strateegilisi võimeid.

- **Maismaaoperatsioonide valdkonnas** on väga tähtis liidu suutlikkus viia läbi kriisiohjeoperatsioone ja tagada oma tehnoloogiline eelis kõnealuses valdkonnas, sealhulgas suure intensiivsusega ohu keskkonnas. Pannakse alus terviklikule maismaa sõjalise võime klastrile, mis aitab uuendada, ajakohastada ja järk-järgult välja vahetada olemasolevad suuremad platvormid ja nendega seotud logistikasüsteemid. Nendesse jõupingutustesse annavad olulise osa sellised sihtvaldkonnad nagu sõdurivarustus ja lahingutank.
- **Merenduse valdkonnas** on liidu jõulisema merelise kohaloleku tagamiseks ja jõudude suunamise võime tagamiseks vaja tipptasemel mereplatvorme, sealhulgas mehitamata peal- ja allveeseireplatvorme. Euroopa patrull-laevade sihtvaldkond on oluline samm selles suunas.
- **Õhuruumi valdkonnas** nõuab meie eelise saamine ja säilitamine järgmise põlvkonna täielikult koostalitlevate võimete arendamist, eelkõige tuleviku lahingulennukite ja õhukaitse arendamist. Integreerime kavandatavad tuleviku lahingulennukid, kaasa arvatud kaugjuhitavad õhusõidukid, koostegutsemisvõimet tagaval viisil järk-järgult olemasolevatesse lahingulennukite laevastikesse. Samuti tuleb teha jõupingutusi seoses peamiste võimalditega, eelkõige strateegilise õhuveo võimega. Juurdepääsu ja tegevuse takistamise võimete ning mehitamata õhusõidukite tõrje sihtvaldkond aitab nende jõupingutuste õhukaitsemõõdet tugevdada.
- **Kosmosevaldkonnas** töötame välja uued tipp tehnoloogilised andurid ja platvormid, mis võimaldab liidul ja selle liikmesriikidel parandada juurdepääsu kosmosele ja kaitsta oma kosmosevarasid. See hõlmab eelkõige kosmosepõhise Maa seire arendamist ning kosmose olukorrast ülevaate saamise ja kosmosepõhiste side- ja navigatsiooniteenuste tehnoloogiaid, mis on olulised sõltumatute otsuste tegemiseks. Kosmosekaitse sihtvaldkond on esimene samm selles suunas.
- **Kübervaldkonnas** peavad meie väed tegutsema koordineeritult, teadlikult ja tõhusalt. Seepärast arendame ja kasutame intensiivselt uusi, eelkõige kvantandmetöötluse, tehisintellekti ja suurandmete tehnoloogialahendusi, et saavutada suhtelised eelised, sealhulgas küberreageerimisoperatsioonide ja teabealase ülekaalu valdkonnas. Küberkaitse on äärmiselt oluline, tagamaks tõhustatud sõjaväelise liikuvuse sihtvaldkonna kui olulise võimaldi potentsiaali täiel määral ära kasutamise.

Kohustume võimearendusalast koostööd tõhustama, eelkõige **alalise struktureeritud koostöö** kaudu. Konkreetselt tähendab see, et 2025. aastaks peavad alalises struktureeritud koostöös osalevad liikmesriigid täitma kõik endale võetud siduvad kohustused. 2025. aastal saavutab kolmandik 60 käimasolevast alalise struktureeritud koostöö projektist oodatavad võimed ja täidab oma eesmärgid. Peale nende konkreetsete tulemuste on meie eesmärk saavutada rohkem, rakendades kokkulepitud võimetealaseid prioriteete ja töötades välja uusi ambitsioonikaid projekte. Vaatame kõnealuste kohustuste täitmise tähelepanelikult läbi, et saaksime 2025. aastal kokku leppida uutes kohustustes kaitsekoostöö täiendava süvendamise eesmärgil.

ELi rahastamisvahendite, eelkõige **Euroopa Kaitsefondi** täieliku potentsiaali märkimisväärne suurendamine ja ärakasutamine on väga oluline meie kaitsevõime tugevdamiseks, samuti liikmesriikide relvajõudude ettevalmistamiseks tuleviku lahinguväljade jaoks. Suurendame veelgi koostööd ja suutlikkust, et kaitsetööstuse koostöö ELis muutuks normiks. See laseb maksimaalselt ära kasutada ELi laiemate rahastamisvahendite potentsiaali liikmesriikide kaitsekoostöö toetamiseks alates kavandamisest kuni soetamiseni. See tähendab samuti, et peaksime olema valmis viima liidu tasandi suurema ambitsiooni vastavusse Euroopa Kaitsefondi piisava pikaajalise rahalise kaaluga. Suurendame ja võimendame ELi tasandil ühiseid kaitseinvesteeringuid, sealhulgas teadusuuringutesse ja tehnoloogiasse. Kasutame täielikult ära võimalikud sünergiad teiste ELi rahastamisvahenditega, nagu programm „Euroopa horisont“, programm „Digitaalne Euroopa“, Euroopa ühendamise rahastu, liidu kosmoseprogramm, Euroopa Innovatsiooninõukogu ja programm „InvestEU“. Selleks et tugevdada ELi kaitsetööstuse konkurentsivõimet, töötame selle nimel, et jätkuvalt ergutada selliste kaitsevõimete ühist hankimist, mis on välja töötatud ühiselt, ELi-siseses koostöös. See nõuab jätkuvat tööd komisjoni ettepanekutega, mis hõlmavad muu hulgas käibemaksuvabastust, uusi rahastamislahendusi ja Euroopa Kaitsefondi preemiasüsteemi võimalikku tugevdamist.

Samuti jätkame käimasolevat tööd, et ühtlustada ja järk-järgult lähendada oma relvaekspordi kontrolli tavasid, pidades silmas ühiselt ja eelkõige ELi raamistikus välja töötatud kaitsevõimet, tagades seeläbi, et Euroopa Kaitsefondist rahastatavad tooted saavad kasu piisavast ja konkurentsivõimelisest juurdepääsust rahvusvahelistele turgudele kooskõlas nõukogu 2008. aasta ühise seisukohaga, millega määratletakse sõjatehnoloogia ja -varustuse ekspordi kontrolli reguleerivad ühiseeskirjad, ning ilma et see piiraks liikmesriikide suveräänseid otsuseid.

Suurendame maksimaalselt **ELi kaitsealगतuste** – kaitseküsimuste iga-aastase kooskõlastatud läbivaatamise, alalise struktureeritud koostöö ja Euroopa Kaitsefondi – **sidusust**. Sellega seoses juhatab ELi kaitseministrite iga-aastaseid kaitsealगतuste ja võimearenduse teemalisi istungeid kõrge esindaja / asepresident / Euroopa Kaitseagentuuri juht, kasutades täiel määral ära olemasolevaid formaate.

Innovatsioon, lõhkuv tehnoloogia ja strateegiliste sõltuvuste vähendamine

Sõjaliste küsimuste valdkonda ja kaitseturge kujundab ümber kujunemisjärgus ja lõhkuv tehnoloogia, nagu **tehisintellekt**, kvantarvutus, kõrgtehnoloogilised jõuallikad, bio- ja nanotehnoloogia ja uued materjalid ning tööstuslik suutlikkus. Investeeringute juba praegu ühiselt **kaitseinnovatsiooni**, ühendades tsiviilotstarbelised, kosmose- ja kaitsealased teadusuuringud ning töötades välja uusi standardeid. Siiski suurendame oma jõupingutusi nii riiklikul tasandil kui ka ELi vahendite ambitsioonikama kasutamise kaudu, et olla tuleviku lahingutehnoloogia ja järgmise põlvkonna tehnoloogia jaoks paremini ette valmistatud. Tagame tsiviil-, kaitse- ja kosmosetööstuse vahelist sünergia käsitleva tegevuskava ambitsioonika rakendamise. Samuti asutame koostöös komisjoniga Euroopa Kaitseagentuuri raames **kaitsevaldkonna innovatsioonikeskuse**, et edendada ja koordineerida liikmesriikide kaitseinnovatsioonialast koostööd. Sellega seoses tagame lõhkua tehnoloogia valdkonnas sünergia Euroopa Innovatsiooninõukogu ja Euroopa Kaitsefondi meetmetega. Komisjon töötab koostöös Euroopa Kaitseagentuuriga ELi ja selle liikmesriikide julgeoleku- ja kaitseinnovatsiooni kiirendamiseks välja ELi kaitseinnovatsiooni kava.

Varustuskindluse ja tipp tehnoloogiad tagav **uuenduslik, konkurentsivõimeline ja vastupidav Euroopa kaitsesektori tehnoloogiline ja tööstuslik baas** on tähtsam kui kunagi varem ning ELi tööhõive, kaubanduse, investeeringute, julgeoleku ja teadusuuringute jaoks väga oluline. Euroopa kaitsesektor võib ka aidata kaasa majanduskasvule ja majanduse kestlikule taastumisele pandeemia järel. Peame tagama, et EL saab täiel määral ja kiiresti kasu tsiviilotstarbelise innovatsiooni tsüklitest ning suudab kõrvaldada olemasolevad takistused. Samuti investeerime kahesuguse kasutusega tehnoloogiatesse. See on väga oluline, sest meie strateegilised konkurendid investeerivad kiiresti elutähtsatesse tehnoloogialahendustesse ning konkureerivad meie **tarneahelatega** ja juurdepääsuga ressurssidele. Tehnoloogiamaastiku muutudes annavad meie uued koostööraamistikud meile võimaluse vältida mineviku killustatuse ja ebatõhususe kordumist ning järgida algusest peale Euroopa lähenemisviisi. Edendame teadusuuringuid, tehnoloogiaarendust ja innovatsiooni ning vähendame oma strateegilisi sõltuvusi elutähtsa tehnoloogia ja väärtusahelate puhul. Julgeoleku ja kaitse jaoks elutähtsa tehnoloogia tegevuskavas, mille koostas Euroopa Komisjon, pakutakse välja meetodid nende väljakutsete vastuvõtmiseks ELi ja liikmesriikide tihedamas koostöös. See aitaks tugevdada ka Euroopa majanduse ja tarneahelate vastupanuvõimet kooskõlas ELi strateegiaga „Global Gateway“.

Investeerimine innovatsiooni ja tsiviiltehnoloogia parem ärakasutamine kaitsevaldkonnas on keskse tähtsusega meie **tehnoloogilise suveräänsuse** suurendamisel, strateegiliste sõltuvuste vähendamisel ja intellektuaalomandi säilitamisel ELis. Elutähtsa tehnoloogia vaatluskeskuse kaudu jätkame selliste strateegiliste sõltuvuste jälgimist ja kindlakstegemist julgeoleku- ja kaitsektoris. Nendele jõupingutustele aitab kaasa ka Euroopa Kaitseagentuuri tegevuskava kujunemisjärgus ja lõhkuva tehnoloogia kohta. Samuti edendame sünergiaid tsiviil-, kaitse- ja kosmosealaste teadusuuringute ja innovatsiooni vahel ning investeeringute julgeoleku- ja kaitsealasest elutähtsasse ja kujunemisjärgus tehnoloogiasse ja innovatsiooni. Euroopa kaitsektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi huvides on vaja tugevdada meie tarneahelat kerkust ja tööstuse juurdepääsu erasektori vahenditest rahastamisele. Euroopa Investeeringupank peaks samuti kasutama kõiki oma vahendeid, et nendes jõupingutustes kaasa aidata. Sama oluline on tagada ELi horisontaalsete poliitikameetmete, näiteks kestliku rahastuse algatuste jätkuv kooskõla Euroopa Liidu jõupingutustega hõlbustada Euroopa kaitsetööstuse **piisavat juurdepääsu avaliku ja erasektori rahalistele vahenditele ja investeeringutele**. Liidu raamistiku ja riiklike mehhanismide täielik ärakasutamine **välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuks** on jätkuvalt väga oluline julgeolekule ja avalikule korrale avalduvate riskide, sealhulgas kaitsektorisse tehtavate investeeringutega seotud riskide kindlakstegemiseks ja leevendamiseks. Uurime täiendavaid ettepanekuid riskide leevendamiseks ettevõtete jaoks, kes toodavad elutähtsaid tehnoloogiaid ja tooteid ning seisavad silmitsi ülevõtmisega väljastpoolt ELi. Kõikides liikmesriikides tuleks võimalikult varakult kehtestada riiklikud taustauuringumehhanismid. Lisaks tuleks veelgi tugevdada vahendeid, millega võideldakse välisriigist lähtuvate eksterritoriaalsete meetmete ja majandusliku surve katsete vastu, mis mõjutavad ELi strateegilisi huve ja tööstust. Küberturvalisuse valdkonnas teeme küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskuse kiiresti operatiivseks, et arendada tugevat Euroopa **kübertööstuse ja -tehnoloogia ökosüsteemi**, toetada küberturvalisuse valdkonnale spetsialiseerunud ettevõtjaid ning suurendada veelgi küberturvalisuse ja küberkaitse alaseid ressursse ja oskusi ELi tasandil.

Sõjalise eelise säilitamiseks on oluline **kujunemisjärgus ja lõhkuvate tehnoloogialahenduste** arendamine, sealhulgas Euroopa Kaitsefondi sihtotstarbelise eelarve kaudu. Meie konkurendid kasutavad üha enam strateegilisi tehnoloogialahendusi ja andmeid, ilma et järgitaks kehtivaid **rahvusvahelisi norme ja reegleid**. Seetõttu on meil vaja paremat analüütilist käsitlust kujunemisjärgus ja lõhkuvatest tehnoloogiasuundumustest ja -sõltuvustest ning sellest, kuidas strateegilised konkurendid neid üha enam kasutavad. Selleks kasutame elutähtsa tehnoloogia ELi vaatluskeskust (komisjon), et koordineerimise tulemusena saada täielik ülevaade sellistest kriitilistest sõltuvustest, mis on seotud näiteks pooljuhtide, pilve- ja servitehnoloogia, kvantarvutuse ja tehisintellektiga. Sellega seoses tugineme ka Euroopa Kaitsefondi tööle peamiste strateegiliste tegevustega. Leevendame varustuskindlusega seotud riske ja suurendame kõik koos oma jõupingutusi julgeoleku ja kaitse seisukohast elutähtsatesse tehnoloogialahendustesse ühise investeeringu ja nende ühise kaitsmise kaudu. Teeme koostööd kõigi partneritega, et edendada asjakohaseid eetika- ja õigusstandardeid. Sellega seoses on väga oluline meie koostöö ÜRO raamistikus, eriti ühiste normide kindlaksmääramisel teatavate tavarelvade konventsioonis ja nende kohaldamisel.

Lisaks peame rakendama innovatsiooni, et suurendada kaitsektori **energiatõhusust**, sealhulgas ÜJKP missioonide ja operatsioonide puhul, vähendamata seejuures operatsioonitõhusust. Töötame välja ühised võrdlusalused ja standardid taastuvate energiaallikate ulatuslikumaks kasutamiseks ja kaitsega seotud elutähtsa taristu kerksuse tugevdamiseks. Erilist rõhku pannakse innovatsioonile ja standarditele, mis võivad aidata vähendada relvajõudude keskkonnajalajälge ning luua võimalusi väärtuslike koostisosade ja haruldaste materjalide korduskasutamiseks.

Eesmärgid

Et täita meie kollektiivne sõjalise ja tsiviilvõime kriitiliste puudujääkide vähendamise püüdlus, suurendame märkimisväärselt oma kaitsekulutusi. Samuti tugevdame kogu liidus Euroopa kaitsesektori tehnoloogilist ja tööstuslikku baasi, mis tagab ka väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate piiriülese osalemise. Kooskõlas alalise struktureeritud koostöö raames võetud siduvate kohustustega suurendatakse kaitsekulutusi reaalsväärtuses korrapäraselt, et vastata meie kollektiivsele kaitsevaldkonna ambitsioonile. Tulevikus suurendame ja võimendame veelgi ühiseid kaitsealaseid investeeringuid ELi tasandil, sealhulgas investeeringuid teadusuuringutesse ja tehnoloogialahendustesse, Euroopa Kaitsefondi kaudu². Investeeringute elutähtsusesse ja kujunemisjärgus tehnoloogialahendustesse ning innovatsiooni, vähendame oma strateegilisi sõltuvusi, kindlustame tarneahelaid ja tugevdame meie intellektuaalomandi kaitset. Samuti teeme vastastikust koostööd sarnaselt meelestatud partneritega kogu maailmas, et suurendada vastastikust kasu.

Kaitsekulutused

- 2022. aasta keskpaigaks arutame, järgides täielikult riikide õigusi ning toimides kooskõlas oma kohustustega, sealhulgas teistes organisatsioonides võetud kohustustega, millised peaksid olema meie riiklikud **kaitsekulutuste suurendamise ja tõhustamise eesmärgid**, et katta meie julgeolekuvajadused, saada võimalikult häid tulemusi, suurendada koostegutsemisvõimet ja kasutada täiel määral ära mastaabisäästu, sealhulgas koordineeritud ja koostööl põhineva Euroopa lähenemisviisi ning ELi vahendite täieliku ärakasutamise kaudu.
- Kutsume komisjoni üles esitama koostöös Euroopa Kaitseagentuuriga mai keskpaigaks **kaitseinvesteeringute puudujääkide analüüsi** ning tegema ettepanekuid muude täiendavate algatuste kohta, mis on vajalikud Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi tugevdamiseks.
- Komisjon **töötab välja lisastiimulid**, et ergutada liikmesriike tegema ühiseid investeeringuid strateegilisse kaitsevõimesse, eelkõige võimetusse, mis tuleb välja töötada ja/või ühiselt hankida Euroopa Liidu koostööraamistik, ning teatab iga-aastases ühtse turu aruandes rahvusvaheliste kaitsevõimeprojektidega seotud arengutest, takistustest ja võimalustest.

Võimearendus

- Vaatame 2023. aastaks läbi oma **peaesmärgi protsessi** ja lähendame sõjaliste võimete arendamise tegevusvajadustele, mis annab olulise panuse võimearendusplaani. 2022. aasta keskpaigaks töötatakse välja võimete planeerimise stsenaariumide kohandamiseks vajalikud üksikasjalikud strateegiatasandi plaanimise elemendid.
- Alates 2022. aastast korraldab ja juhatab **ELi kaitseministrite iga-aastaseid kaitsealgatuste ja võimearenduse teemalisi istungeid** kõrge esindaja / komisjoni asepresident / Euroopa Kaitseagentuuri juht, kasutades täiel määral ära olemasolevaid formaate.

² Teeme seda, ilma et see mõjutaks ELi järgmist mitmeaastast finantsraamistikku.

- 2024. aastaks luuakse **tsiviilvõimete arendamise protsess**, et hinnata võimetega seotud vajadusi, töötada välja nõuded, analüüsida puudujääke ja vaadata korrapäraselt läbi uue ÜJKP tsiviiltegevuse kokkuleppe kohaselt tehtud edusammud.

Strateegilised võimed

- Kohustume kasutama oma ELi kaitsealगतusi, et vähendada 2025. aastaks olulisel määral **strateegiliste võimalditega** ja eelkõige ELi kiirsiirmisvõimega seotud kriitilisi puudujääke sellistes valdkondades nagu strateegiline õhuvedu, kosmosesidevahendid, amfiibvõimed, meditsiinivarustus, küberkaitsevõime ning luure-, seire- ja rekkevõime.
- Sel kümnendil ja pärast seda keskendume oma võimearenduse jõupingutustes, sealhulgas süsteemi ja allsüsteemi tasandil, kõigis valdkondades järgmise põlvkonna võimetele, võtteks aluseks eelkõige järgmised kaitseküsimuste iga-aastase kooskõlastatud läbivaatamise (CARD) käigus kindlaks määratud sihtvaldkonnad.
 - **Maismaaoperatsioonide valdkonnas** ajakohastame sõdurivarustuse, mis on igat liiki operatsioonide puhul üksikute vägede kaitse ja tegevuse tõhususe kese, ning töötame nii tavapäraste suure intensiivsusega operatsioonide kui ka kriisiohjeoperatsioonide jaoks liidu järgmise põlvkonna võimena välja lahingutanki.
 - **Merenduse valdkonnas** asendame teadlikkuse suurendamiseks olukorrast merel ja väekaitse parandamiseks ranniku ja avamere patrull-laevad, töötades välja digitaalselt võrgustatud tipptasemel mereplatvormid, sealhulgas mehitamata mereplatvormid.
 - **Õhuruumi valdkonnas** töötame järgmise põlvkonna täielikult koostalitleva võimena välja tuleviku lahingulennuki, et tagada eelis õhuruumis. Seda täiendab mehitamata õhusõidukite tõrje ning see aitab kaasa juurdepääsu ja tegevuse takistamise võimete üleeuroopalise standardi loomisele.
 - **Kosmosevaldkonnas** töötame välja uued kosmosepõhise Maa seire andurid ja platvormid, samuti kosmose olukorrast ülevaate saamise ja kosmosepõhiste sideteenuste tehnoloogiad.
 - **Kübervaldkonnas** suurendame jõupingutusi oma võimete arendamiseks ja ühendamiseks, et tagada kõigis valdkondades tegutsemiseks vajalik kerkus ja suutlikkus, keskendudes eelkõige sellisele võimaldile nagu tõhustatud sõjaväeline liikuvus.
- Selleks et säilitada suutlikkus arendada Euroopa võimeid, võtame 2023. aastaks meetmeid, et edendada ja hõlbustada kaitsetööstuse juurdepääsu **erasektori vahenditest rahastamisele**, kasutades parimal viisil ära ka Euroopa Investeeringispanka.

- Töötame välja täiendavaid stiimuleid selleks, et hoogustada liikmesriikide ühisinvesteeringuid **ühisprojektidesse** ja **ühishangetesse** kaitsevõimete alal, mis on välja töötatud ühiselt, ELi-siseses koostöös. See hõlmab muu hulgas järgmist:
 - 2023. aasta alguseks tehtav töö komisjoni ettepanekuga, mis võimaldaks **käibemaksuvabastust**, et toetada ühishankeid ja ELi-siseses koostöös ühiselt välja töötatud kaitsevõime omandamist;
 - 2023. aasta keskpaigaks tehtav töö tulevaste ettepanekutega **uute rahastamislahenduste** kohta, et hõlbustada ELi strateegilise kaitsevõime ühishankeid liikmesriikides;
 - pärast Euroopa Kaitsefondi vahehindamist tehtav töö Euroopa Kaitsefondi määruse võimaliku muutmisega, et kohandada ja tugevdada **Euroopa Kaitsefondi preemiasüsteemi** juhtudeks, kui liikmesriigid kohustuvad arendatavat kaitsevõimet ühiselt omandama ja/või omama.

Strateegilised tehnoloogiad ja sõltuvused julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas

- 2022. aastaks asutame Euroopa Kaitseagentuuri raames **kaitsevaldkonna innovatsioonikeskuse**, tehes koostööd komisjoniga, et kasutada ära sünergiat komisjoni asjaomaste töösuundadega, sealhulgas ELi kaitseinnovatsiooni kavaga. Selle keskuse parameetrid määratakse kindlaks Euroopa Kaitseagentuuri raamistikus.
- Alates 2022. aastast teeme **elutähtsa tehnoloogia ELi vaatluskeskuse** kaudu kindlaks kaitsesektori strateegilised sõltuvused ja tegutseme nende vähendamise nimel, võttes kasutusele ELi ja liikmesriikide vahendid ja poliitikameetmed ning tehes kindlaks võimalikud puudujäägid olemasolevates vahendites ja meetmetes. Teeme koostööd komisjoni ja Euroopa Kaitseagentuuriga, et töötada algusest peale välja julgeoleku ja kaitse jaoks elutähtsaid tehnoloogiaid käsitlev ja kogu ELi hõlmav strateegiline koordineeritud lähenemisviis. Sellega seoses tugineme ka Euroopa Kaitsefondi tööle peamiste strateegiliste tegevustega. Jätkame **ELi välis- ja otseinvesteeringute taustauuringute raamistiku** kasutamist juhul, kui mõni ELi kaitsesektoris tehtud investeering ohustab julgeolekut või avalikku korda. Uurime täiendavaid ettepanekuid selliste riskide leevendamiseks ELi kaitsesektori jaoks.
- 2022. aastal jätkame kogu ELis teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja innovatsiooni edendamist ning oma **strateegiliste sõltuvuste** vähendamist julgeoleku ja kaitse jaoks elutähtsa tehnoloogia ja väärtusahelate puhul Euroopa Kaitseagentuuri üldise strateegilise teadusuuringute kava ning julgeoleku ja kaitse jaoks elutähtsa tehnoloogia tegevuskava alusel, mille esitas Euroopa Komisjon.
- 2023. aastal hindame koos komisjoniga **elutähtsa taristu tarneahelate** riske, eelkõige digivaldkonnas, et paremini kaitsta ELi julgeoleku- ja kaitsehuve.

5. PARTNERLUSTE LOOMINE

Partnerlused on oluline vahend, millega toetada ELi püüdlust olla ülemaailmne strateegiline osaleja. Ka partneritel on kasu EList, kes on julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas tugevam ja võimekam. Partnerid saavad aidata meid **reeglitel põhineva rahvusvahelise korra ja tõhusa mitmepoolsuse tagamisel**, mille keskmes on ÜRO, aga ka rahvusvaheliste normide ja standardite seadmisel ning rahu ja julgeoleku toetamisel kogu maailmas. Tugevdame kohandatud partnerlusi seal, kus need on **vastastikku kasulikud**, teenivad ELi huve ja toetavad meie väärtusi, eelkõige siis, kui ollakse ühiselt pühendunud integreeritud lähenemisviisi kohaldamisele konfliktide ja kriiside suhtes ning suutlikkuse suurendamise ja kerksuse tugevdamise suhtes. Selles suhtes on tähtis ka tihe kooskõlastamine ÜVJP küsimustes, eelkõige seal, kus meil on mängus ühised huvid. Oleme teinud **partneritega** koostööd pikka aega ning püüame aktiivselt saavutada nende osalemist ÜJKP tsiviil- ja sõjalistes missioonides ja operatsioonides.

On ülimalt oluline, et me kasutame ära strateegiliste partnerluste potentsiaali ja tegeleme julgeoleku vallas praegu toimuvate määravate muutustega. Jätkame investeerimist naaberriikides ja kaugemal asuvate **partnerite vastupanuvõimesse**, eelkõige liidu laiemate rahu, julgeoleku, naabruse, arengu- ja koostöövahendite abil.

Mitmepoolsed ja piirkondlikud partnerid

ELi euroatlantilise julgeoleku jaoks on väga oluline ELi strateegiline partnerlus NATOga, nagu taas näitas Venemaa sõjaline agressioon Ukraina vastu 2022. aastal. EL on jätkuvalt täis otsustavust seda olulist partnerlust edasi tugevdada, et edendada ka Atlandi-ülest sidet. Tuginedes enneolematutele edusammudele NATOga tehtava koostöö tugevdamisel alates 2016. aastast, tuleb võtta täiendavaid ambitsioonikaid ja konkreetseid meetmeid, et töötada välja ühised lahendused praegustele ja uutele ohtudele ja ühistele probleemidele. Selle koostöö põhisammasteks on 2016. ja 2018. aastal allkirjastatud ühisdeklaratsioonid. Nimetatud ühisdeklaratsioonide vaimus ning lähtudes kaasavuse, vastastikkuse, avatuse ja läbipaistvuse ning mõlema organisatsiooni otsustusprotsessi sõltumatus põhimõtetest, jätkame oma **tihedat ja vastastikku kasulikku koostööd**. Tõhustame veelgi käimasolevat koostööd poliitilise dialoogi, teabevahetuse, kriisiohjeoperatsioonide, sõjaliste võimete arendamise ja sõjaväelise liikuvuse valdkonnas. Süvendame oma ühist tööd merendusjulgeoleku suurendamisel, võitluses hübriidohtudega, nagu välisriigist lähtuv infoga manipuleerimine, ja küberruumi kindlustamisel ning naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava rakendamisel. Lisaks laiendame koostööd kujunemisjärgus ja lõhkuvate tehnoloogiate, kliimamuutuste ja kaitse, kerksuse ja kosmose valdkonnas.

Poliitilise dialoogi parandamiseks korraldame sagedamini ja kaasavamalt ELi ja NATO kõrgetasemelisi kohtumisi, mis keskenduvad strateegiliselt olulistele küsimustele. ELi poliitika- ja julgeolekukomitee ning Põhja-Atlandi Nõukogu korrapärastel ühiskoosolekutel tõhustatakse sihipärast teabevahetust. ELi ja NATO ametnike suhtlus on oluline osa meie partnerlusest, kuid seda saab veelgi tugevdada strateegilise kommunikatsiooni intensiivistamise, ühisavalduste kooskõlastamise ja/või vastuvõtmisega ning ELi ja NATO kõrgemate esindajate kohtumiste korraldamisega. Dialoogi ja koostööd tuleks tugevdada tihedama teabevahetuse kaudu, mida peetakse NATOga julgeolekukeskkonna hindamise teemal alates **ühisest olukorrateadlikkusest** kuni tulevikusuundi käsitlevate uuringuteni. Sellega seoses on äärmiselt oluline meie võime vahetada salastamata ja salastatud teavet.

ELi ja NATO korraldatud **paralleelsed ja koordineeritud õppused** võimaldavad vahetada teavet ja parandavad meie valmisolekut lahendada ühiseid julgeolekuprobleeme, kaasa arvatud keerukaid hübriidrünnakuid. Siiski tuleb meie lähenemisviisi õppustele edasi arendada, et käsitleda tõhusamalt praegusi muutuvaid geopoliitilisi ja tehnoloogilisi suundumusi. Ülimalt tähtsad on spetsiaalsed stsenaariumipõhised arutelud ja **sõjaväelise liikuvuse** teema edasine kaasamine tulevastes õppustesse. **Ühiste ja kaasavatele õppustele** üleminek annaks ELi ja NATO tõhustatud koostööle reaalse tõuke ning viisi, kuidas suurendada usaldust, parandada koostegutsemisvõimet ja süvendada meie partnerlust. See nõuab asjakohast teabevahetust.

Reeglitel põhineva mitmepoolsuse säilitamiseks ja ÜRO põhikirjas sätestatud põhimõtete kaitsmiseks peame tugevdama oma strateegilist partnerlust **ÜROga**. Tagame sidususe ÜRO tegevusega rahu ja julgeoleku valdkonnas ning toetame ÜRO peasekretäri aruandes „Meie ühine tegevuskava“, sealhulgas „Uues rahu tegevuskavas“ esitatud soovitude rakendamist. Tõhustame oluliselt poliitilist dialoogi ÜROga, tehes sellega kõrgetasemelist poliitilist koostööd ja võttes vastu kõrgetasemelisi ühisavaldusi.

Oma tsiviil- ja sõjaliste missioonide ja operatsioonide kaudu töötame paljudel tandritel ÜROga koos, kuid saame teha rohkem, et aidata ÜRO ülesandeid ja missioone tugevdada, ühendada, asendada või täiendada. Sellega seoses tugevdame oma strateegilist partnerlust ÜROga rahuoperatsioonide ja kriisiohje valdkonnas, sealhulgas rakendades uut rahuoperatsioonide ja kriisiohje ühiste prioriteetide kogumit aastateks 2022–2024. See hõlmab eelkõige ulatuslikumat kohapealset **operatiivset koordineerimist** ning koostööd erandolukorra lahendamise planeerimise ja vastastikuse toetuse valdkonnas. Sel eemärgil kasutame meie vastavate kohapealsete missioonide ja operatsioonide jaoks täielikult ära ELi ja ÜRO vastastikuse toetuse raamlepingut. Samuti jätkame naisi, rahu ja julgeolekut käsitleva tegevuskava edendamist ning tõhustame koostööd relvakonfliktidest mõjutatud laste küsimuses.

Et EL ja ÜRO suudaksid tulevaste probleemidega toime tulla, on vaja dünaamilisemat lähenemisviisi **varajase hoiatamise, konfliktide ennetamise ja rahuvahendamise** suhtes. Struktureeritud teabevahetus, ühine tulevikuseire ja strateegiline prognoos ning ühised soo aspekti arvestavad konfliktianalüüsid võivad aidata meil oma teadmisi ja eksperditeadmisi kõige paremini ära kasutada. See on oluline, et reageerida uutele ja esilekerkivatele probleemidele, nagu kliimamuutused, pandeemiad, terrorism, organiseeritud kuritegevus, kujunemisjärgus ja lõhkuvad tehnoloogiad ning hübriidohud, kaasa arvatud küberründed ja desinformatsioon.

Tugevdame koostööd **Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooniga (OSCE)**, eelkõige konfliktide ennetamise ja kriisiohje valdkonnas. Arendades tihedamaid operatiivseid sidemeid OSCEga Lääne-Balkanil, ELi idapoolsetes naaberriikides ja Kesk-Aasias, uurime, kuidas EL saaks teha tihedamat koostööd OSCE kohapealsete missioonidega ja tugevdada suhteid OSCE konfliktide ennetamise keskusega. Rõhku pannakse **usalduse suurendamise meetmetele** ning **teabe jagamisele** varajase hoiatamise, konfliktide ennetamise, kriisiohje, julgeoleku juhtimise ja reformide ning konfliktijärgse stabiliseerimise eesmärgil. Koostööd saab edendada ELi ja OSCE ühine tegevus, nagu koolitus ning parimate tavade ja saadud kogemuste vahetamine.

Tugevdame veelgi meie ja **Aafrika Liidu** (AL) strateegilist koostööd, tuginedes poliitilisele dialoogile ja operatiivtegevusele Somaalia ja Saheli piirkonnaga. See on võimalik saavutada ühiste kohapealsete külastuste ning ulatuslikuma koordineerimisega planeerimise ja juhtimise tasandil. Püüame jõuda **tugevama ja tasakaalustatuma** julgeolekupartnerluseni Aafrika partneritega. Sel eesmärgil arendab EL tihedamaid operatiivsidemeid piirkondlike ja allpiirkondlike organisatsioonidega, nagu Lääne-Aafrika Riikide Majandusühendus (ECOWAS) ja G5 Sahel, Lõuna-Aafrika Arenguühendus (SADC) ja Ida-Aafrika Arenguühendus (IGAD). Usaldusväärse julgeoleku tagajana suurendab EL oma jõupingutusi, et toetada Aafrika juhitavaid algatusi, mis aitavad kaasa rahu ja julgeoleku tagamisele Aafrika mandril, sealhulgas Aafrika juhitavaid rahutagamisoperatsioone. Sellega seoses edendame inimõiguste järgimise raamistiku rakendamist ALis. Arendame sõjaväe üksuste vahelisi ja politsei üksuste vahelisi kontakte Aafrika partneritega, et parandada meie oma olukorrateadlikkust. Lisaks tugevdame kolmepoolset koostööd ELi, ÜRO ja ALi vahel ning parandame ÜRO Julgeolekunõukogu kolme Aafrika liikme (A3) ja ELi liikmesriikide vahelist koordineerimist.

Kuna India ja Vaikse ookeani piirkond muutub üha olulisemaks piirkonnaks, teeme koostööd **Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooniga** (ASEAN), et suurendada ühist teadlikkust ja teabevahetust vägivaldse äärmusluse, keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumaohutude, küberturvalisuse, meresõidu turvalisuse, rahvusvahelise kuritegevuse, humanitaar- ja katastroofiabi ning kriisiohje kohta. Et saaksime ASEANi kaitseministrite laiendatud kohtumise täisliikmeks, kasutame iga võimalust osaleda ASEANiga ühistes teadlikkuse suurendamise meetmetes ning aitame kaasa ASEANi jõupingutustele luua kogu Aasiat hõlmav julgeolekukord. Tegutsedes eelkõige ASEANi piirkondliku foorumi kaudu, suurendame veelgi oma julgeolekualast panust ja kohalolekut **India ja Vaikse ookeani** piirkonnas.

Samuti jätkame koostöö arendamist teiste piirkondlike organisatsioonidega, muu hulgas Araabia Riikide Liiga (AL) ja Pärsia lahe koostöönõukoguga (GCC).

Kohandatud kahepoolsed partnerlused

Teeme sidusamat, järjepidevamat ja ulatuslikumat koostööd oma **kahepoolsete partneritega** kogu maailmas, kasutades muu hulgas täiel määral ära ja tugevdades ELi delegatsioonide sõjaliste nõustajate ja terrorismivastase võitluse ekspertide võrgustikku. Jätkame **kohandatud partnerluste** loomist ühiste väärtuste ja huvide alusel, võttes samal ajal arvesse olemasolevate suhete intensiivsust ja eripära. Selleks käsitleme partneritega peetavates poliitilistes dialoogides süstemaatilisemalt julgeoleku ja kaitse küsimusi. Lisaks korraldame iga kahe aasta järel **ELi julgeoleku- ja kaitsepartnerluse foorumi**, et tuua meie partnerid kokku. See foorum annab võimaluse arutada kõrgel poliitilisel tasandil aktuaalseid ja teemakohaseid julgeoleku ja kaitsega seotud küsimusi. Foorum võimaldab Euroopa Liidul tuua oma partnerid kokku ja näidata nende toetust liidu panusele rahvusvahelisse rahu- ja julgeolekusse ning meie ees seisvatele väljakutsetele reageerimisse. Eesmärk on tugevdada partnerlusi, luues ühise arusaama eesmärkidest. See aitab parandada koordineeritud rahvusvaheliste jõupingutuste tõhusust, tugevdades samal ajal ELi tegevuse usaldusväärsust ja legitiimsust.

Meie partnerlus **Ameerika Ühendriikidega** on strateegiliselt oluline ning peame süvendama oma julgeoleku- ja kaitsealast koostööd vastastikku kasulikul viisil. Teeme USAgaga juba koostööd paljudes julgeoleku- ja kaitsepoliitika valdkondades ja kohapeal. Kuid me peame jätkama ELi ja USA 2021. aasta juuni tippkohtumise avaldusega käivitatud tegevust. ELi ja USA vaheline **julgeoleku- ja kaitseteemaline strateegiline dialoog** on Atlandi-ülese partnerluse tugevdamise oluline verstapost. See soodustab tihedamat ja vastastikku kasulikku koostööd sellistes valdkondades nagu vastavad julgeoleku- ja kaitsealgsused, desarmeerimine ja massihävitusrelvade leviku tõkestamine, kujunemisjärgus ja lõhkuvate tehnoloogiate mõju, kliimamuutused ja kaitse, küberkaitse, sõjaväeline liikuvus, hübriidohtude, sealhulgas välisriigist lähtuva infoga manipuleerimise ja sekkumise vastane võitlus, kriisiohje ja suhted strateegiliste konkurentidega.

Süvendame oma konstruktiivseid suhteid **Norragea**, kes on Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepingu raames meiega tihedaimalt assotsieerunud partner, ja **Kanadaga**, kellega oleme teinud pikaajalist julgeoleku- ja kaitsealast koostööd, mis on tunnistus meie ühisest pühendumusest rahule ja julgeolekule. Peame nende ja teiste sarnaselt meelestatud partneritega peetavaid julgeoleku- ja kaitseteemalisi dialooge väärtuslikuks. Oleme jätkuvalt avatud laiaulatuslikule ja ambitsioonikale julgeoleku- ja kaitsekoostööle **Ühendkuningriigiga**.

Türgiga, kes on ÜJKP missioonide ja operatsioonide toetaja, jätkame koostööd ühist huvi pakkuvates valdkondades. Oleme jätkuvalt pühendunud vastastikku kasuliku partnerluse arendamisele, kuid see nõuab Türgilt võrdväärset pühendumist, et edendada koostööd, püsivat pingete leevendamist ja ELi mureküsimustega tegelemist kooskõlas Euroopa Ülemkogu liikmete 25. märtsi 2021. aasta avaldusega.

Oleme jätkuvalt pühendunud **Lääne-Balkani** ühiskondade, demokraatlike protsesside, poliitiliste institutsioonide ja elutähtsa taristu kerksuse tugevdamisele ning küberjulgeoleku suurendamisele, desinformatsiooni vastu võitlemisele ja terrorismivastaste jõupingutuste toetamisele piirkonnas. Äärmiselt oluline on aidata tihedas koostöös ÜRO, NATO ja OSCEga suurendada selles piirkonnas tsiviilsootlikkust ja sõjalist võimsust ning tugevdada kerksust. Tervitame meie Lääne-Balkani partnerite korrapärast panust meie ÜJKP missioonidesse ja operatsioonidesse.

Tugevdame oma julgeoleku- ja kaitsekoostööd, pidades silmas meie **idapartnerite** suveräänsust, stabiilsust, territoriaalset terviklikkust ja juhtimist ähvardavat ohtu ning eesmärgi tugevdada nende kerksust. Jätkame Ukraina ja selle rahva toetamist koos meie rahvusvaheliste partneritega, sealhulgas täiendava poliitilise, rahalise, humanitaar- ja logistilise toe kaudu. Gruusia ja Moldova Vabariigi ees seisvad probleemid, sealhulgas Venemaa vaenulik sekkumine ning sõjaliste vahendite ja hübriidtaktika laialdane kasutamine, ohustavad nende stabiilsust ja demokraatlikke protsesse ning mõjutavad otseselt meie enda julgeolekut. Seepärast jätkame tihedat koostööd nende riikidega ning kinnitame, et toetame vankumatult nende suveräänsust ja territoriaalset terviklikkust ning oleme võtnud need oma südameasjaks. Tugevdatakse konkreetseid dialooge ja koostööd ELi lähinaabrite Ukraina, Gruusia ja Moldova Vabariigiga, eelkõige sellistes valdkondades nagu hübriidohtudevastane võitlus, desinformatsioon ja küberturvalisus. Hindame nende panust meie ÜJKP missioonidesse ja operatsioonidesse. Toetame oma idapartnereid ka kerksuse tugevdamisel, kasutades mitmesuguseid vahendeid, sealhulgas abimeetmeid.

Lõunanaabruses on suurenenud üldised ja piirkondlikud probleemid, mis on toonud esile meie vastastikuse sõltuvuse ning vajaduse luua julgeoleku ja kaitse valdkonnas tihedamad partnerlused. Eelkõige rõhutame, et terrorism, vägivaldne äärmuslus, radikaliseerumine, küber- ja hübriidohud ning organiseeritud kuritegevus ja üha suuremad mured seoses ebaseadusliku rändega on peamised ohud, mis mõjutavad Vahemere mõlemat kallast ja on sageli omavahel seotud. Seda arvestades pakume ulatuslikumaid julgeolekupakette nendele lõunanaabruspartneritele, kes on valmis süvendama koostööd mitmesuguste küsimuste, sealhulgas operatiivkoostöö alal. Samuti rõhutame vajadust suurendada ELi panust rahusse ja stabiilsusse Lähis-Idas ja Pärsia lahe ääres.

Meie **Aafrika partnerite** julgeoleku tugevdamine on jätkuvalt üks meie peamisi prioriteete. Osaleme selles kõigi ELi julgeoleku- ja kaitsealaste vahenditega, eelkõige sõjaliste ja tsiviilmissioonide ja -operatsioonide, rahu- ja stabiliseerimisprogrammide, abimeetmete ja rahalise toetusega. See on seda olulisem, et oleme tunnistanud meie strateegiliste konkurentide kasvavale kohalolekule Sahelist kuni Aafrika Sarveni. Püüame nendes küsimustes alustada Aafrika partneritega julgeoleku- ja kaitsedialoogi ning koostööd. Ühendame sõjalise abi paremini struktuurireformidega, sealhulgas personalijuhtimisega, ning tsiviilsootlikkuse suurendamise ja julgeolekusektori reformiga. Aitame oma partneritel tugevdada nende võimet panna vastu tavapärastele ja hübriidohtudele, desinformatsioonile ja küberrünnete ning kliimamuutustele. Püüame kaasata oma ÜJKP missioonidesse ja operatsioonidesse võimekaid partnereid Aafrikas ning suurendada meie toetust nende jõupingutustele ebastabiilsuse ja terrorismi vastu võitlemisel.

Kasutades ELi strateegiat koostööks India ja Vaikse ookeani piirkonnas, püüame **India ja Vaikse ookeani piirkonnas** edendada avatud ja reeglitel põhinevat piirkondlikku julgeolekustruktuuri, sealhulgas turvalisi mere sideliine, suutlikkuse suurendamist ja tõhustatud mereväe kohalolekut. Me juba peame konstruktiivseid julgeoleku- ja kaitsealaseid konsultatsioone ning teeme julgeolekukoostööd India ja Vaikse ookeani piirkonna riikidega, näiteks Jaapani, Korea Vabariigi, India, Indoneesia, Pakistani ja Vietnamiga. Oleme pühendunud koostööle sarnaselt meeletatud partneritega kohapeal tehtava operatiivkoostöö kaudu, eelkõige juhul, kui need jõupingutused toetavad piirkondlikke rahu- ja julgeolekustruktuure ja -algatusi. EL on korraldanud **ühiseid mereõppusi ja sadamakülastusi**, viimati Jaapani, Korea Vabariigi, Djibouti ja Indiaga. Sellised lahinguõppused muutuvad standardiks ning aitavad meil tagada turvalise India ja Vaikse ookeani piirkonna. Jätkame endale huvipakkuvatel teemadel dialoogi ja konsultatsioone Hiinaga, eelkõige küsimustes, nagu rahvusvahelise mereõiguse järgimine, vaidluste rahumeelne lahendamine ja reeglitel põhinev rahvusvaheline kord ning inimõigused.

Peame süvendama partnerlust **Ladina-Ameerikaga**, tuginedes konkreetsele julgeoleku- ja kaitseteemalisele dialoogile Colombia ja Tšiiliga. Arvestades, et Ladina-Ameerika partnerid on panustanud ÜJKP missioonidesse ja operatsioonidesse, saame ühiselt rohkem ära teha, et aidata neil võidelda hübriidohtude, küberrünnete ja organiseeritud kuritegevuse vastu ning osaleda dialoogis ja tegevuses kliima, julgeoleku ja merendusjulgeoleku valdkonnas. Lisaks on meie eesmärk veelgi edendada Ladina-Ameerika riikide osalemist ELi julgeoleku- ja kaitsealastes jõupingutustes.

Jätkub **kohandatuma ja integreerituma lähenemisviisi kohaldamine** partnerite **suutlikkuse suurendamise** suhtes. See võib eelkõige kriisiolukordades hõlmata koolitust, nõustamist, juhendamist ning partnerite relva- ja julgeolekujõudude varustamist. Samal ajal kui naabrusspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument on endiselt peamine rahastamisvahend julgeoleku ja stabiilsuse toetamiseks välismaal ning seda tuleks kasutada nii palju kui võimalik, toetab **Euroopa rahutagamisrahastu** meie kaitsevõime suurendamise jõupingutusi, täiendades meie ÜJKP kriisiohjealaseid jõupingutusi. Samuti peame sõjalise abi siduma paremini selliste valdkondadega nagu tsiviilsuutlikkuse suurendamine, julgeolekusektori reform, juhtimine, õigusriigi põhimõtte, rahvusvahelise õiguse ja inimõiguste järgimine, demokraatlik järelevalve ning suutlikkus reageerida hübriidohtudele, desinformatsioonile ja küberrünnete. Kooskõlastamine komisjoni programmide ja vahenditega on meie tegevuse edukuse seisukohast otsustava tähtsusega.

Tervitame kõigi meie partnerite **panust meie ÜJKP missioonidesse ja operatsioonidesse** ning julgustame neid suurendama meie missioonide ja operatsioonide jaoks pakutavat isikkoosseisu ja võimeid, mis on osa vastastikustest rahvusvahelise rahu ja julgeoleku edendamise jõupingutustest. Selleks aitame oma partneritel tugevdada nende suutlikkust panustada ÜJKP missioonidesse ja operatsioonidesse. 2021. aastal oleme juba tõhustanud kolmandate riikide ÜJKP missioonides ja operatsioonides osalemise korda, tagades parema teabevahetuse planeerimise kõigis etappides.

Eesmärgid

Meie eesmärk on süvendada koostööd partneritega ja kohandada veelgi oma partnerluspakette. Jätkame ja süvendame oma julgeoleku- ja kaitsealaseid dialooge, ühist olukorradeadlikkust ning ühiseid koolitusi ja õppusi. Teeme koostööd partneritega, et võidelda hübriidohtude, desinformatsiooni ja küberrünnete vastu. Meie lähenemisviis võtab arvesse ka partnerite vajadust suutlikkuse suurendamise ja toetuse järele.

Mitmepoolsel tasandil

- Toetudes ühisdeklaratsioonidele, tugevdame, süvendame ja laiendame 2022. aastast alates veelgi oma strateegilist partnerlust, poliitilist dialoogi ja koostööd **NATO**ga kõigis kokkulepitud suhtlusvaldkondades, sealhulgas sellistes uutes olulistes töösuundades nagu kerkus, kujunemisjärgus ja lõhkuvad tehnoloogiad, kliima ja kaitse ning kosmos.
- Alates 2022. aastast rakendame **ELi ja ÜRO koostöö** (2022–2024) uusi ühiseid prioriteete; nimelt teeme ühist tulevikuseiret ja strateegilist prognoosi, samuti soo aspekti arvestavat ühist konfliktianalüüsi, ning tõhustame veelgi meie poliitilist ja operatiivkoostööd, nagu ka teabevahetust, muu hulgas satelliidifotode edastamise abil ELi Satelliidikeskuse kaudu.
- 2022. aastal korraldame esimese iga kahe aasta järel Brüsselis toimuva **julgeoleku- ja kaitsepartnerluse foorumi**, kus kõrge esindaja kutsel saavad kokku mitmepoolsed, piirkondlikud ja kahepoolsed partnerid.

Piirkondlikul tasandil

- Alates 2022. aastast süvendame poliitilist dialoogi ja tugevdame koostööd **OSCE**, **Aafrika Liidu** ja **ASEAN**iga sellistes valdkondades nagu konfliktide ennetamine, ühine olukorradeadlikkus ja kerkus. Lisaks sellele teeme järgmist:

- püüame töötada koos **OSCE**ga välja konfliktide ennetamise ja kriisiohje ühise tegevuskava, mis sisaldab konkreetseid piirkondlikke ja temaatilisi meetmeid;
- uuendame ja tõhustame koostööd Aafrika Liiduga vastavalt ELi ja ALi 2022. aasta veebruari tippkohtumisele. Eelkõige suurendame oma toetust piisavale koolitusele, suutlikkuse suurendamisele ja varustusele, Aafrika juhitavate autonoomsete rahutagamisoperatsioonide tugevdamisele ja laiendamisele, sealhulgas ELi missioonide ja abimeetmete kaudu, ning õiguskaitsealase suutlikkuse suurendamisele. Seame eesmärgiks korraldada **Aafrika Liiduga** ühiseid kohapealseid külastusi ning püüda ulatuslikuma koordineerimise poole planeerimise ja juhtimise tasandil. Samuti intensiivistame ELi, ALi ja ÜRO kolmepoolset koostööd.

Kahepoolsel tasandil

- Teeme tihedamat ja vastastikku kasulikku koostööd **Ameerika Ühendriikidega**. Alates 2022. aastast arendame edasi spetsiaalset julgeoleku- ja kaitsealast dialoogi, tuginedes 2021. aasta juuni tippkohtumise avaldusele.
- Süvendame oma koostööd **Norra ja Kanadaga**, tuginedes käimasolevatele dialoogidele. Oleme jätkuvalt valmis tegema **Ühendkuningriigiga** julgeoleku- ja kaitsealast koostööd.
- Tugevdame julgeoleku- ja kaitseudialooge meie partneritega **Lääne-Balkanil, ida- ja lõunanaabruses, India ja Vaikse ookeani piirkonnas ning Ladina-Ameerikas**. Lisaks sellele teeme järgmist.
 - Tugevdame julgeoleku- ja kaitsekoostööd **idapartneritega**, et tugevdada nende kerksust, sealhulgas hübriidrännakute ja küberohtude suhtes, ning suurendame kohandatud toetust ja toetame suutlikkuse suurendamist julgeoleku ja kaitse valdkonnas;
 - toetame jõupingutusi, mille eesmärk on tugevdada meie **Lääne-Balkani** partnerite vastupanuvõimet;
 - pakume **lõunanaabuspartneritele** ulatuslikumaid julgeolekupakette;
 - püüame jätkata **Aafrika partnerite** kaasamist meie julgeoleku- ja kaitsealastesse jõupingutustesse sellel mandril ning toetada Aafrika juhitavaid algatusi, mis aitavad kaasa rahule ja julgeolekule, eriti Aafrika juhitavaid rahutagamisoperatsioone, kooskõlas ELi ja Aafrika Liidu 2022. aasta tippkohtumisega;
 - korraldame 2023. aastaks lisaks sagedasematele ELi sadamakülastustele ja patrullidele koos **India ja Vaikse ookeani piirkonna** partneritega reaalsed merendusalaõppused.
- Lisaks kriisiohjealastele jõupingutustele kasutame täiel määral ära naabuspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumenti ja muid asjakohaseid ELi programme ning kasutame rohkem ära Euroopa rahutagamisrahastut, et tõhustada suutlikkuse suurendamist ning **koolitada ja varustada** meie partnereid Aafrikas, ELi ida- ja lõunanaabruses ja Lääne-Balkanil ning tugevdada nende võimet hübriidohtudele vastu panna.
- Tõhustamaks meie rahvusvahelisi diplomaatilisi jõupingutusi julgeoleku- ja kaitsevaldkonnas, tugevdame ELi delegatsioonides **sõjaliste nõustajate** ja **terrorismivastase võitluse ekspertide** võrgustikku.

6.

KOKKUVÕTE

Maailm meie silme all muutub kiiresti ja järsult. Euroopas on puhkenud suur sõda. Euroopa Liiduna võtame koheseid ja seninägematuid meetmeid. Kaitseme koos oma partneritega Euroopa ja ülemaailmset julgeolekukorda ja tugevdame oma geopoliitilist positsiooni.

Käesolevas strateegilises kompassis kirjeldatakse seda, kuidas Euroopa Liit ja selle liikmesriigid **tugevdavad meie julgeolekut ja kaitset**. Järgmise kümne aasta jooksul teeme radikaalse hüppe, et saada kindlamaks ja otsustavamaks julgeoleku tagajaks, kes on paremini valmis tegelema praeguste ja tulevaste ohtude ja probleemidega. Me püüdlustes on kesksel kohal meie võime ühiselt vägesid siirda, õppuseid läbi viia ja tegevust kavandada. Lisaks peame olema vastupidavamad hübrididohtudele, küberrünnete ja kliimaga seotud riskidele ning looduskatastroofidele ja pandeemiatele. Peame tagama oma juurdepääsu strateegilistele valdkondadele. Peame tegema rohkem ja targemaid investeeringuid. Sihtotstarbelisemad ja koordineeritumad investeeringud innovaatilisse kaitsevõimesse ja -mehhanismidesse suurendavad meie tegutsemisvõimet ja vähendavad soovimatut strateegilist sõltuvust. Meie tugevdatud partnerlused parandavad meie julgeolekut. Seda tegevust jätkates peame tagama sünergia julgeolekuliidu raames tehtava tööga ning komisjoni muude asjakohaste poliitikameetmete ja algatustega.

Käesolevas strateegilises kompassis kirjeldatud meetmed on ambitsioonikad, kuid püsiva poliitilise pühendumuse korral saavutatavad. Kompassis esitatakse **strateegiline perspektiiv** ning kirjeldatakse üksikasjalikult vahendeid ja algatusi, mida on vaja kiirema, otsustavama ja jõulisema ELi tegevuse tagamiseks. Vaatamata viimastel aastatel tehtud olulistele edusammudele on EL kollektiivselt alavarustatud, et võidelda eri ohtude ja probleemidega, millega ta silmitsi seisab. Võttes arvesse praegusi julgeolekuprobleeme, peame kiiresti seda olukorda muutma ning vähendama lõhet oma soovide ja tegevuse vahel.

Kõrge esindaja esitab tehtud edusammude kohta komisjoni ja Euroopa Kaitseagentuuriga konsulteerides igal aastal aruande, mis on Euroopa Ülemkogu kohtumisel meie jõupingutuste tarvis poliitiliste suuniste andmise alus. Tuginedes muudetud ohuanalüüsile, mis tehakse 2025. aastal, ja kavandatud põhieesmärkide saavutamisele, esitab kõrge esindaja ettepanekud **käesoleva strateegilise kompassi** võimaliku läbivaatamise kohta. Üheskoos tegutsedes saavutame oma ühised julgeoleku- ja kaitsealased eesmärgid, et rajada Euroopa Liit, kes kaitseb oma kodanikke, väärtusi ja huve ning toetab rahvusvahelist rahu ja julgeolekut.